

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra romanistiky

Analýza asynchronní internetové komunikace
El análisis de la comunicación asincrónica en Internet

Magisterská diplomová práce

Autor: Bc. Hana Vaculínová

Vedoucí práce: Mgr. Radim Zámeč, Ph.D.

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu i ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 5. 5. 2015

.....

Hana Vaculínová

Děkuji Mgr. Radimovi Zámcevi, Ph. D. za vedení této diplomové práce, jeho podnětné rady a cenné konzultace. Dále bych chtěla poděkovat mým blízkým za jejich trpělivost a ochotu, díky které tato práce vznikla.

Obsah

Úvod	7
1. Základní pojmy funkční stylistiky	9
1.1. Styl	9
1.2. Funkční styl	10
1.3. Funkce stylu	12
1.3.1. Integrační funkce	12
1.3.2. Diferenční a zařazovací funkce	12
1.3.3. Sémantická funkce	12
1.3.4. Estetická funkce	12
1.4. Klasifikace funkčních stylů	12
1.4.1. Styl prostědělovací	13
1.4.2. Styl odborný	15
1.4.3. Styl publicistický	16
1.4.4. Styl administrativní	17
1.4.5. Styl rétorický	18
1.4.6. Styl umělecký	18
1.5. Styly sekundární	19
1.6. Výpověď, komunikát, komplexy komunikátů	20
1.7. Komunikační situace	21
1.8. Stylotvorné faktory	22
1.9. Stylotvorné faktory subjektivní	22
1.10. Stylovtvorné faktory objektivní	23
1.10.1. Základní funkce komunikátu	23
1.10.2. Užitá forma komunikátu (mluvenost/psanost)	24
1.10.3. Ráz komunikátu	25
1.10.4. Místo a čas komunikace	25
1.10.5. Adresát	26
1.10.6. Míra spontánnosti a připravenosti komunikace	26
1.10.7. Téma a jeho uchopení	26
2. Mluvenost a psanost v elektronické komunikaci	27
3. Internet a komunikace	33
3.1. Internet	33

3.2. Internetová komunikace (on-line komunikace)	34
3.2.1. Druhy online komunikace	34
3.2.2. Diskusní fórum (asynchronní).....	35
3.3. Elektronický komunikát.....	36
4. Analyzovaný korpus	37
4.1. Představení internetového portálu	37
4.2. Analyzovaná asynchronní diskuse.....	38
4.3. Struktura diskusního příspěvku	38
5. Analyzovaná data a postupy	41
6. Výsledky analýzy	42
6.1. Přehled objektivních stylotvorných faktorů.....	42
6.2. Objektivní stylotvorné faktory	44
6.2.1. Základní funkce komunikátu.....	44
6.2.2. Užitá forma komunikátu (mluvenost/psanost)	45
6.2.3. Ráz komunikátu.....	45
6.2.4. Místo a čas komunikace	46
6.2.5. Adresát, interakce.....	46
6.2.6. Míra spontánnosti a připravenosti komunikace	47
6.2.7. Téma a jeho uchopení	48
6.3. Charakteristika textu	50
6.3.1. Členění textu	50
6.3.2. Délka diskusních příspěvků	51
6.3.3. Přístup uživatelů k sobě navzájem	51
6.3.4. Pozdravy.....	53
6.4. Grafická rovina a ortografie.....	55
6.4.1. Nedodržování psané normy.....	55
6.4.2. Vyjadřování emocionality	56
6.5. Morfosyntaktická rovina.....	58
6.5.1. Makrosegmenty	58
6.5.2. Deixe	60
6.5.3. Elipsy.....	61
6.5.4. Užití slovesné formy.....	62
6.5.5. Číslovky	64

6.5.6. Morfologické nedostatky.....	64
6.6. Lexikální rovina.....	64
6. 6. 1. Neologismy	65
6.6.2. Kolokviální a expresivní výrazy	67
6.6.3. Pragmatické markátory a citoslovce	68
6.6.4. Zkratky	70
Závěr.....	71
Seznam obrázků.....	75
Seznam tabulek.....	75
Seznam grafů	76
Seznam použitých zkratek	76
Seznam pramenů a použité literatury	77
Seznam příloh.....	79

Úvod

S výrazným rozšířením internetu na úroveň běžných uživatelů v 90. letech 20. století se staly oblíbenými nové druhy komunikace elektronickou formou – emaily, chaty, diskuse, blogy aj., začínají se objevovat spontánně psané komunikáty. Značně se mění podoba psaného a mluveného komunikátu, stírají se rozdíly mezi formálností a neformálností, budí se lingvistický zájem o elektronickou komunikaci.

V minulých letech vzniklo mnoho lingvistických prací zabývajících se jazykem internetové komunikace, např. Eva Jandová a kol. (2006), Čmejrková, Hoffmannová (2011). Autorky se ve svých pracích věnují spíše synchronnímu chatu a elektronická komunikace je zde prezentována pouze z tohoto pohledu.

Naše diplomová práce si klade za cíl analyzovat další z forem elektronické komunikace, a to **asynchronní diskusní fórum**. Důležitým zdrojem pro naši práci byla publikace D. Crystala (2001), v které se zabývá různými druhy elektronické komunikace, včetně asynchronní.

Analyzovaným korpusem bude 200 příspěvků španělského diskusního fóra zaměřeného na cestování do České republiky, výběr příspěvků je omezen počtem max. dvou příspěvků od jednoho diskutujícího, aby se pokrylo širší spektrum uživatelů a výsledný styl nebyl ovlivněn subjektem jednoho z diskutujících. Analyzovaný korpus bude podrobně představen ve čtvrté kapitole.

Jedním z cílů naší práce bude vymezení tohoto nového typu komunikace v rámci funkční stylistiky a zjištění objektivních faktorů, které styl asynchronního diskusního fóra konstituují. Prostěsdělovací styl, který můžeme, mimo jiné, charakterizovat jeho spontánností byl dříve vyhrazen v naprosté většině komunikátů mluveným. Nyní se však setkáváme se spontánně psanými komunikáty a pronikání prostěsdělovacího stylu do psaných textů. Avšak i jazyk elektronických komunikátů je značně nehomogenní a bude záležet na situaci, v které je užíván. V našem případě se jedná o zájmové, nikoliv odborné diskusní fórum, proto předpokládáme začlenění do prostěsdělovacího stylu. Nicméně otázkou zůstává, zda analyzovaný komunikát bude pronikat i do jiných stylových sfér a výsledný styl bude hybridní. Dle Čechové (2008) bude počet funkčních stylů v jazyce vždy úměrný všem funkcím, které jazyk v procesu jazykové komunikace plní. Vznikají nové komunikační podmínky, kde jsme svědky vzniku a vývoje stylově nových, často hybridních a variabilních

komunikátů, např. jazyk (styl) politiky aj. (Čechová a kol., 2008 s. 101-102). Psané formy jazyka se tedy užívá v nové „elektronické“ dimenzi, kdy je povaha textů soukromá, ale přístupná široké veřejnosti bez nutnosti registrace. V rámci hledání funkčního stylu také poukážeme na skutečnost, jak samotné médium internetu ovlivňuje psanou komunikaci, její grafickou a ortografickou stránku, ale také povahu samotného komunikačního prostředí a přístup účastníků k sobě navzájem.

Psané komunikáty při internetových diskusích píšeme, nemluvíme je, jsou stvořeny pro oko, ne pro ucho, ze své podstaty budou vždy psané, ale zajisté ovlivněny spontánními mluvenými komunikáty. Bude se v našem případě jednat o komunikát více propracovaný vzhledem k tomu, že účastníci píšou a reagují na příspěvky asynchronně a výběr jazykových prostředků si tak mohou předem promyslet, anebo bude ráz komunikátu spíše spontánní, tak jak je typické pro mluvenou řeč? Dalším cílem naší práce bude tedy zachytit prvky mluvenosti v psaném projevu a dokázat tak, že se jedná o hybridní projev. Bude tento komunikát frekventovaný na kolokviální a expresivní výrazy či nové výrazové formy? Bude zjištěný soubor komunikátů kontextově ukotvený či nikoliv? Nejen na tyto otázky si odpovíme rozbořením morfosyntaktické a lexikální roviny.

V první kapitole teoretické části se zaměříme na samotný pojem styl a jeho funkce, dále si představíme základní funkční styly popsané Pražským lingvistickým kroužkem, jejich základní charakteristiku a objektivní faktory, které funkční styl konstituují. Mluvení a psaní jsou dva způsoby užití jazyka, dvě odlišné lidské aktivity, jejich společným jmenovatelem je to, že při nich užíváme jazyk. Rozdílům těchto dvou forem jazyka se budeme podrobně věnovat v druhé kapitole. Poslední kapitolou v rámci teoretické části budou pojmy z oblasti internetu a s ním spojené elektronické komunikace.

V analytické části si blíže představíme analyzovaný korpus (čtvrtá kapitola) a metody analýzy (pátá kapitola). V šesté kapitole budeme prezentovat zjištěné výsledky, jednotlivé objektivní stylotvorné faktory vymezující styl tohoto typu textu. Dále, dle zvolených metod, rozebereme jednotlivé aspekty asynchronního diskusního fóra po stránce obecné, morfosyntaktické, lexikální, grafické a ortografické. Zjištěné výsledky také porovnáme s parametry typickými pro mluvený a typicky psaný projev a poukážeme na rysy mluvenosti, které pronikly do této nové formy komunikace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Základní pojmy funkční stylistiky

1.1. Styl

Styl patří k tradičním pojmům – termínům, s nimiž se pracuje ve výzkumu lidských výtvorů a lidské kultury. Vyskytuje se nejen v řeči, v literatuře a ve všech druzích umělecké tvorby, ale i ve vlastním významu terminologickém – v celé oblasti lidského jednání a chování, lidské aktivity (mluví se o stylu v oblékání, životním stylu atd.). Tato aktivita je záměrně prezentována a sledována v interindividuálním kontaktu (Hausenblas, 1996).

Úsilí o vybudování vědecké stylistiky na Západě bylo spjata především s dvěma vyhraněnými lingvistickými školami, rozvíjejícími se hlavně v první třetině 20. stol. tzv. *ženevská škola*, reprezentovaná zejména Charlesem Ballym, spojovala styl s vyjadřováním emocí (afektů) a stylistika se pro ni v zásadě stávala naukou o emocionalitě v jazyce. Naproti tomu *idealistická stylistika* (Karl Vossler, Leo Spitzer aj.) pojímala styl jako soubor osobitých způsobů užívání jazyka v textech, hlavně uměleckých, a chápala jej jako projev kreativity individua (Beneš a kol., 2013, s. 169-170). V následujících desetiletích pak bylo navrženo mnoho koncepcí stylu, často vázaných na určité vědecké školy či národní tradice. V této diplomové práci vycházíme z koncepce české stylistiky, formované v rámci pražského strukturalismu. Od počátku se vytvářela jako stylistika selekční, tj. pokládající výběr z určitého souboru možných vyjádření (vyjadřovacích prostředků) za úkon, jenž zakládá existenci stylu, a z dalšího hlediska jako stylistika funkční, tedy připisující nejsilnější vliv v procesu utváření stylu (při zmíněném výběru prostředků a při organizaci vybraných prostředků) funkci textu, resp. komunikačnímu cíli (Beneš a kol., 2013, s. 169-170).

V diplomové práci se budeme zajímat pouze oblastí jazykové komunikace, tedy stylem komunikátů (textů). Dle K. Hausenblase je styl jeden z principů výstavby komunikátu (textu):

Styl je jednotícím, integračním principem, který dává způsobu užití dílčích prostředků ve výstavbě textového celku jednotící ráz. (Hausenblas 1996, s. 59)

Způsob užití jazykových prostředků lze definovat jako výběr určitých výrazových prostředků z dispozičního souboru a jejich organizace v komunikátu. Jde o jakousi „vybranost“

(vybraného prostředku oproti těm, z kterých se vybíralo) a „uspořádanost“. Tyto principy výstavby, které jsou nikoli zcela obecné, nýbrž zvláštní až jedinečné, a které jsou závislé na dílčích podmínkách komunikace, nazýváme styly. Tyto proměnlivé podmínky, které se odrážejí ve stylové výstavbě komunikátů, nazýváme stylové faktory. Stylové faktory budou podrobněji rozebrány v kapitole 1.8.

Styl je způsob selekce a kombinace, uspořádání prostředků ve výstavbě komunikátu. Selekcce i kombinace se týká všech rovin výstavby a všech druhů prostředků. Styl tedy musíme sledovat jak ve výstavbě jazykové, tak i tematické. Prostředky, které se podílejí na výstavbě textů, jsou prostředky jazykové (lingvální), dále paralingvální, tektonické¹, tematické a kompoziční (koherence textu či promluvy). Principiálně se přiznává existence stylu každému textu, ovšem u některých zcela krátkých textů se může stát, že co do výběru a uspořádání užitých prostředků není dostatek příležitosti, aby se mohl projevit stylový ráz celku. Styl tedy přiznáváme všem textům, i špatný, nevyrovnaný styl je styl, stejně tak jak kulhající rytmus verše je také rytmus (Hausenblas, 1996, s. 80-82)

1.2. Funkční styl

Styl každého komunikátu je proces vzniku a utváření stylového procesu ovlivňován mnoha faktory. Výsledný výběr a uspořádání výrazových prostředků odpovídá určité funkci, komunikační situaci a cíli komunikace. Při zobecnění okruhu výrazových prostředků plnících jednu a tutéž konkrétní funkci nebo funkce přibližně stejné a při pomíjení individuality, kterou do textu a jeho výsledné podoby vnáší autor, dospíváme k pojmu **funkční styl**. Je vymezen na základě **převažující funkce** komunikátu. Funkční styl vychází z předpokladu, že volba jazykových prostředků je určována účelem, kterému projev slouží, tj. jeho funkcí. Jazykový směr, který zkoumá jazykové jevy z hlediska jejich funkcí, se nazývá funkční lingvistika. Funkční lingvistikou se od 20. let minulého století zabýval Pražský lingvistický kroužek (PLK)². Představitelé PLK chápali jazyk jako funkční systém výrazových prostředků.

¹Tektonickými prostředky rozumíme např. opakování, paralelismus, kontrast; sleduje přitom jejich projekci do výstavby textů v různých rovinách, tj. např. opakování motivů, situací, replik, výrazů; využití synonym, antonym a dalších prostředků při realizaci tektonických principů.

²Zakládajícími členy byli mladí filologové (V. Mathesius, B. Havránek, B. Trnka, N. S. Trubeckoj, R. O. Jakobson, J. Vachek, J. Mukařovský), z jejichž původně volného seskupení se vytvořila kompaktní pražská lingvistická škola. Působily na ni i názory ruské formální školy

Funkcí se ve stylistice rozumí záměr, který sleduje autor, popř. účel, kterému projev slouží, cíl, který se projevem sleduje. Zasahuje různé oblasti skutečnosti a jeho extenze dovoluje užití v různých významech (úkol, záměr, cíl, význam, poslání, atd.). V české lingvistice, kde je pojem funkce spojován s pražským funkcionalismem, jde o funkci ve významu „úkol“, který jazykové prostředky s ohledem na lidské výrazové potřeby plní.

Pojem funkce nebyl v prvním půlstoletí existence české funkční stylistiky přesněji vymezen, až koncem 80. let se objevily opakované pokusy pojem funkce vymežit (Daneš, Čechová, Hoffmannová), završili je v 90. letech Kořenský a Nebeská (Čechová a kol., 2008). V západních zemích se do 70. let uvažovalo o stylu jako o subjektivním uspořádání textu, od 80. let se rozvíjí textová lingvistika. Představitelem textové lingvistiky byl např. Angličan M. A. K. Halliday, který významně přispěl k jejímu vývoji, přišel s pojmem „*register*“, který je ekvivalentem funkčního stylu.

Ve španělské literatuře, např. Calsamiglia a Tusón (2011) se setkáváme s pojmem „*registro*“, vycházející z Hallidayova pojetí. Existence stylu definuje užití komunikátu v závislosti na situaci, ve které se původce komunikátu nachází. Calsamiglia a Tusón (2011, s. 325-352) popisují styl jako pojem, který definuje textové rozmanitosti. Kdykoliv se původce komunikátu nachází v komunikační situaci, může volit ze souboru jazykových prostředků ty jazykové prostředky vhodné pro danou komunikační situaci. Povaha výsledného stylu se může lišit mnoha atributy, existuje široká škála komunikačních situací. Komunikát může být v různé míře propracovaný, odborný, protokolární, knižní, familiérní, expresivní, spontánní, formální, plánovaný atd. Právě funkční styl charakterizuje odlišné funkce textu, vyznačuje se přítomností určitého souboru slovních prvků, které přispívají k určení povahy daného funkčního stylu a vzájemně odlišují jeden text od druhého.

1.3. Funkce stylu

K. Hausenblas (1996) rozlišuje následující funkce stylu:

1.3.1. Integrační funkce

Základní funkce stylu je funkce integrační. Styl je integračním principem, prostupující celým textem. Integraci částí do jednoty určitého druhu slouží v textu různé vyjadřovací prostředky. Integrace může mít velmi různé podoby, od značné uniformity až po „organizovaný chaos“.

1.3.2. Diferenciační a zařazovací funkce

Styl daného textu odlišuje tento text od stylů textů jiných. Na druhé straně svým přiřazováním textu k obecnější třídě textů slohově obdobných (např. texty téhož normovaného stylu), plní styl daného textu funkci zařazovací.

1.3.3. Sémantická funkce

Styl obvykle podtrhuje věcný význam textu, může však s ním odchylkou být i v rozporu (např. ironické sdělení).

1.3.4. Estetická funkce

Funkce estetická není jen v dílech slovesného umění, ale i v textech kteréhokoliv jiného druhu. Např. elegance formulací v textech exaktních věd, jako je matematika.

1.4. Klasifikace funkčních stylů

Klasifikací funkčních stylů se u nás zabýval Havránek (1932), rozlišil funkce sdělovací, a to komunikativní, prakticky odbornou, teoreticky odbornou a estetickou. V 50. letech byla klasifikace dále rozšířena o styl publicistický a administrativní. Později se v rámci stylu odborného konstituoval styl odborně popularizační, se zaměřením na neobornou veřejnost. Na Havránkovu práci navázal K. Hausenblas, jeho pojetí funkčního stylu je dnes v české lingvistice běžně přijímáno. Na rozdíl od tradice dále diferencuje funkční styly **simplexní** – vymezené na základě jedné funkce a **komplexní** – založené na dvou či více

funkcích (Čechová M. a kol, 2008, s. 28-32). Toto rozlišení je motivováno snahou umožnit výklad složitých stylových jevů na jednotném základě. Hausenblas (1996) rovněž tvrdí, že vycházíme-li ve stylistice z rozlišení výstavby promluv, obvyklé třídění funkčních stylu nevystačí, a to proto, že nepřihlíží ke všem hlavním funkcím promluv ve společenském dorozumívacím styku. Podle Hausenblase (1996) se v konkrétních promluvách vyskytují uvedené základní funkce pospolu, ovšem v různé míře a hierarchii. Pokud v promluvě dominuje funkční styl ve své „čisté“ podobě³, chápeme tento styl jakožto **styl simplexní**. Je jich možné uvádět libovolný a stále se zvyšující počet, důležitým simplexním stylem je také např. styl mluvených projevů v protikladu k textům psaným, styl projevů připravených a nepřipravených atd. Na základě charakteristik simplexních stylů pak můžeme popsat významné kombinace dvou nebo více takových stylů (a také kombinace se styly založenými na jiných faktorech než funkčních) – ty pak označujeme jako styly **komplexní** (např. styl učební uplatňující funkci zpravovací a řídicí).

Stylistika vždy vymezovala jednotlivé styly především na základě funkce, účelu jazykového projevu. V české jazykovědě se vypracovala a obecně rozšířila klasifikace, které se i zde přidružujeme. Dle dominantního objektivního faktoru rozlišujeme **funkční styl prostěsdělovací/běžně dorozumívací, odborný, administrativní, publicistický, řečnický a umělecký** (i kdy jsou třeba jinak pojmenovány). Lze je přijímat jako styly primární nebo základní (Čechová a kol., 2008, s. 30-32).

1.4.1. Styl prostěsdělovací

Dle Čechové (2008, s. 192-205) mají projevy této oblasti základní funkci komunikační (sdělovací), což platí pro všechny typy komunikátů. Je však u nich významná u funkce fatická (kontaktní), zaměření komunikátu na příjemce. Důsledkem realizace fatické funkce je zde velký podíl pragmatických složek sdělení⁴. V některých významech je fatická funkce významnější než sdělovací, neb uspokojuje potřebu komunikovat (např. popovídání si v čekárně u doktora, v kupé vlaku, apod.)

Faktory ovlivňující jazyk a styl prostěsdělovacích komunikátů jsou **spontánnost, mluvenost, soukromost, dialogičnost, vázanost na konkrétní komunikační situaci**

³ Funkční styl odpovídající jednomu stylotvornému faktoru

⁴ Složka pragmatická představuje rovinu sociální aplikace komunikační schopnosti, o popředí této roviny vystupují sociální a psychologické aspekty komunikace.

umožňující jak přímý kontakt mezi účastníky komunikace, tak i využití jiných kódů, než je verbální.

Spontánnost se více projeví v projevech mluvených, nejsou však vyloučeny ani spontánní komunikáty psané. Komunikující vstupují do komunikace z vlastní vůle a z vlastní vůle ji mohou většinou i opustit, omezují je pouze společenské konvence dané komunikační situací.

Pravidelně připomínanou vlastností prostěsdělovacích komunikátů je **mluvenost**, neboť po dlouhou dobu byly komunikáty v této oblasti převážně mluvené⁵, nicméně v současnosti roste okruh psaných zcela spontánních, soukromých a kontaktních textů (e-mail, SMS, chat). Prostěsdělovací projev využívá prostředků jazykových, parajazykových⁶ i mimojazykových (gesta, posunky aj.).

Dle Čechové (2008) styl prostěsdělovacích komunikátů patří do komunikační sféry zcela **soukromé**. Pokud je takový komunikát zveřejněn, může být využit jako materiál dokazující autentičnost (např. promluva svědka v televizní reportáži), nebo může být samozřejmě stylizován, tj. využívá některých prvků typických pro spontánní řeč k zvýraznění komunikačního záměru, např. projev hostů v talk show apod. Soukromnost je možná i „na dálku“ v telefonních rozhovorech, mailech apod.

Dalším faktorem prostěsdělovacích komunikátů je **dialogičnost**, běžný je v této oblasti rozhovor nejméně dvou partnerů. Dialogičnost v typicky mluvených projevech tváří v tvář umožňuje nedokončovat sdělení v okamžiku, kdy je jasné, že došlo k porozumění, je podmětem pro reformulaci zatím nejasného sdělení atd. Moderní technika umožnila vést dialog i v písemné podobě. Dialogické prvky mají e-maily nebo SMS, v reálném čase probíhá psaný dialog formou chatu. Jednotlivé repliky jdou v časovém sledu, zatímco v mluvené podobě se často překrývají.

Přímý kontakt v prostěsdělovacím stylu vede k neanonymnosti účastníků komunikace, účastníci vědí pohlaví, věk i vzhled svých komunikačních partnerů a volbu jazykových prostředků tomuto přizpůsobují. V psaných textech je toto však složitější. Při on-line komunikaci účastníci vystupují pod imaginární identitou. Při přímém kontaktu se komunikát

⁵ Psanými komunikáty prostěsdělovacího stylu byly např. osobní dopisy.

⁶ Tj. prostředky zvukové - důraz, síla hlasu, intonace, členění, pauzy, tempo řeči

realizuje jak verbálně, tak neverbálně (řeč těla). V psaném textu se toto může promítnout jen díky verbalizaci, tj. že je přímo řečeno, co si píšící myslí. Také se v elektronické komunikaci ustálil soubor emotikon – tváří odrážejících emoce.

Po lexikální stránce je se spontánnost prostředlovacích komunikátů projevuje bohatou škálou výrazových prostředků (univerbizované výrazy, neologismy, lexémy s expresivním příznakem kladným i negativním, kolokvialismy aj.) Pro slovní zásobu těchto projevů je charakteristický podíl slov kontaktoých, hojněji než jinde se využívají částice, citoslovce, frekventovaný je výskyt zájmen. Častou složkou mluvených komunikátů jsou nejrůznější pragmatické markátory (*pues, entonces, pero* aj.), dříve označované jako výrazy parazitní. Na morfologické úrovni se spontánnost může projevit např. neshodou podmětu s přísudkem, neshodou rodů aj. Z hlediska syntaktické stavby bývá komunikát jednodušší. Spontánnost komunikátu a většinou i mluvenost vedou k tomu, že není vždy zcela jasně intonačně vymezené hranice výpovědních celků a je obtížné sledovat hranice výpovědi. Výpověď bývá velmi přerývaná, větné členy vytčené nebo dodatkově připojená, běžná je elipsa, dochází ke kontaminaci vazeb a analokutům.

1.4.2. Styl odborný

Odborný funkční styl je typickým stylem veřejné jazykové komunikace. Smyslem odborného komunikátu je zveřejnění získaných poznatků, jejich uvedení do praxe širšího okruhu vnímatelů. Odborný styl se vyznačuje formulováním přesného, jasného a relativně úplného sdělení s dominující pojmovou složkou, je značně propracovaný. Funkce odborných textů se souhrnně označuje jako odborněsdělná, neboť jde o sdělování s jinou funkcí než v běžné komunikaci. Vyznačuje se promyšlenou kompozicí, přesnou stavbou vět, nociónálností v pojmenování, terminologií mezinárodní i domácí a kultivovaností i v nižších rovinách. Jednotlivé texty vykazují díky odkazům na literaturu předmětu a citacím výrazné rysy intertextovosti (Čechová a kol. 2008, s. 208-227).

Základní forma projevu je monologická, dialog se uplatní jen v některých žánrech (např. panelová diskuse), projevy jsou většinou situačně nezakotvené, dominují v nich fakta a logická argumentace. Výrazové prostředky bývají z hlediska stylového a emocionálního neutrální, jsou založeny na jazyce spisovném. Odborné projevy mají složitější větnou stavbu, jsou v nich dlouhé věty a souvětí. Po morfologické stránce se odborné projevy charakterizují

vyšším podílem prostředků posilující koheznost textu⁷, z časů dominuje základní přezens. Odborné projevy jsou většinou psané, při mluvené realizaci bývá psaná předloha alespoň podkladem nebo oporou mluvěcího.

V rámci odborného stylu se dnes běžně odlišuje styl vědecký (teoretický), styl prakticky odborný, dále styl populárně naučný, uvažuje se o stylu učebním, často se připomíná i styl esejistický (Čechová a kol. 2008, s. 208-227).

1.4.3. Styl publicistický

Pro žurnalistiku jako svéráznou veřejnou oblast činnosti se vyvinul specifický vyjadřovací styl – styl publicistický, představuje zobecněné a nadřazené označení pro stylová ztvárnění všech žurnalistických textů, které vedle své funkce informativní (zpravovací, sdělné, komunikační) plní ještě funkci pervazivní, působící, ovlivňovací. Publicistický funkční styl je vzhledem k tematické mnohotvárnosti a dílčím funkcím textů nesmírně bohatý. Jeho těžiště spočívá ve zpravodajských a analytických útvarech. Styl psaných textů se také označit jako styl žurnalistický či novinářský. Mluvenou publicistiku reprezentují publicistické pořady vysílané rozhlasem, televizí či na internetu (Čechová a kol. 2008, s. 244-287).

Publicistický styl představuje při nejvyšší míře zobecnění nadřazený pojem pro tyto dílčí funkční styly – **zpravodajský styl**, publicistický styl v užším smyslu neboli **analytický styl** a **publicistický styl beletrický**. Publicistický styl je výrazně dynamický, má dost společných rysů se stylem odborným, s nímž se vyvíjel a z něhož čerpal část svého výraziva. V mluvené podobě některé projevy respektují základní rysy řečnictví (publicistické řeči politické). Publicistický text mluvený i psaný vždy vniká poměrně rychle a často i s minimální možnou přípravou. Příznačné pro tento styl je těsné sepětí celé stylové oblasti s dobou, toto zakotvení se netýká jen obsahu, ale i výrazu. Většina výrazových prostředků je s vývojem společenského dění také dobově proměnná, osobité výrazové prostředky nazýváme publicismy. V publicistické stylové vrstvě se setkáváme s množstvím osobitých výrazových prostředků, jako jsou obrazná vyjádření metaforické povahy, k nimž lze vedle tradičně chápaných metafor zařadit také přirovnání, metonymii, synekdochu, personifikaci aj. Tyto výrazy plní v publicistickém projevu nejen svou funkci informativní, ale poutají čtenářskou pozornost a dodávají projevu živosti a naléhavosti, sdělení pak bývá emocionálnější. Získávací a uvědomovací funkci podporují také prostředky signalizující kontakt s adresátem

⁷ Např. zájmena *cierto*, *mencionado*, s oslabenou lexikální funkcí

(např. imperativy 1. os. pl.). Pro lexikum je typická stereotypnost výrazových prostředků (důvodem je modelovost vyjádření), patrný je patrný výskyt publicismů a slov přejatých, především anglicismů. Rovněž v morfologii a syntaxi shledáváme různá modelová a standardizovaná vyjádření. Pro syntax jsou charakteristické kratší větné celky, často jednoduché dvojčlenné věty, ale též věty s množstvím rozvíjejících větných členů (Čechová a kol. 2008, s. 244-287).

1.4.4. Styl administrativní

Administrativní styl se řadí do věcných objektivních stylů, je stylem komplexním. Funkce řídicí, regulativní, direktivní jako příznačná pro administrativu je vázána na funkci sdělovací, zpravovací, a to odbornou funkci administrativních textů. Administrativní komunikace je náročná na dodržování norem v oblasti obsahové i formální, neboť administrativní komunikáty by měly být věcně správné, jednoznačné a účelně stylizované. Jedná se o projevy zbavené subjektivnosti pisatele i vztahu k adresátovi. Autor administrativního textu zpravidla ustupuje do pozadí, neprojevuje se výraznější úsilí o variantnost, pestrost, expresivnost a názornost vyjadřování. Častá je i standardizace těchto textů (formuláře), maximální rychlost, snadnost a unifikaci zpracování údajů zajišťují předtiskované formuláře. (Čechová a kol. 2008, s. 230-242).

Administrativní projevy mají umožnit jednotný výklad i jednotné zpracování získaných údajů. K výrazným znakům patří převažující písemný charakter, nicméně najdeme zde i projevy mluvené (ústní hlášení, jednání úřední povahy). V rovině syntaktické se projevuje úsilí po stereotypním, úsporném, ale explicitním a jednoznačném vyjádření. Morfologická stránka textů je zásadně spisovná, užívá se tvarů neutrálních, oproti jiným stylovým oblastem mají vyšší frekvenci jmen, zvýšená je rovněž frekvence číslovek. Z určitých slovesných tvarů je frekventovaný indikativ všech časů a neosobní tvary sloves (3. os.). V administrativních projevech se adresátům zpravidla vyká. Po lexikální stránce se zde pracuje z terminologií různých oborů, názvy měrových jednotek, častější než jinde jsou vlastní názvy osobní a místní. Snaha o rychlost zpracování a ekonomičnost vyjádření vede v rovině lexikální k častému užívání zkratk, zkratkovitých slov i značek. Ve srovnání s jinými oblastmi je administrativní komunikace po stránce lexikální chudá, používá se relativně nerozsáhlé slovní zásoby. Se stylem administrativním mají společné funkce některé

další komunikáty, a to návodné (prakticky odborně popisné) a učební (Čechová a kol. 2008, s. 230-242).

1.4.5. Styl rétorický

Jedním ze základních stylových faktorů je zde kontakt s adresátem. Vedle toho se může stát konstituujícím faktorem vědomá snaha tvůrce sdělení na příjemce zapůsobit, přimět ho k zaujetí týchž postojů a názorů, které autor vyjadřuje. Rétorický styl je nejbližší k (mluvené) publicistice, s ní jej spojuje jak veřejnost a kolektivní adresát, tak i zmíněná pervaze. Na druhou stranu mají oba styly, publicistický a rétorický, mnohá specifika. U kvalitního projevu je očekáván projev jasný, srozumitelný, přiměřený situaci, působivý a účinný, působící jak na intelekt posluchače, tak na jeho city. Samozřejmostí je spisovnost jazykových prostředků, v jejím rámci se však podle žánrů pohybuje mluvčí na pomezí knižností (slavnostní projev), ale jindy až na samé hranici spisovnosti – nespisovnosti (politické agitační projevy). Typický rétorický komunikát je adresován určité fyzicky přítomné skupině posluchačů, která svými reakcemi modifikuje jednání řečníka. Styl projevu je ovlivněn i tím, že jde vlastně o dialog s mlčícím kolektivním partnerem, kterého je třeba aktivizovat, např. oslovením navodit kontakt k posluchači, oslovovat posluchače inkluzivním plurálem, významnou roli zde hrají neverbální prostředky (kontakt očí aj.). Mezi žánry řečnické komunikace již od starověku patřily projevy deliberativní (dnes politické), soudní, epideiktické (slavnostní). Staletí vývoje rétoriky rozšířilo repertoár o řečnictví naučné a příležitostné (svatební řeč, přípitky aj.) Z výše jmenovaného plyne, že rétorický styl není jednotný a projevy rétorického stylu jsou vždy komplexními komunikáty (Čechová a kol. 2008, s. 284-294).

1.4.6. Styl umělecký

Styl utvářející se v komunikátech, v nichž je komunikační funkce spojena s funkcí estetickou, se označuje jako styly umělecké literatury (umělecký styl). Estetickou funkcí literárního díla rozumíme, že umělecký projev formuluje svou výpověď tak, aby podněcovala představy a působila na citovou stránku vnímatele, obohacovala jeho vnitřní život, ovlivňovala jeho postoje věcné, etické nebo emotivní k uměleckému sdělení a jeho prostřednictvím k zobrazované realitě. Z vlastností, které mohou takto esteticky působit, je důležitá celistvost, ukončenost uměleckého sdělení ve smyslu formálním (nikoliv

obsahovém), tak mnohotvárnost, která vytváření představ podněcuje. Vymezení charakteristických rysů umělecké literatury je obtížné pro její mnohotvárnost (Čechová a kol. 2008, s. 296-329).

Do okruhu umělecké literatury řadíme všechna díla, v nichž je přítomna literárnost (užívá se i pojem poetičnost), tj. vědomá snaha autora vytvořit aktivní práci s jazykovými (i tematickými) prvky dílo esteticky účinné, bez ohledu na skutečný výsledek této snahy. Estetická funkce se aktivuje, až tehdy, když dílo interpretujeme, k dílu přistupujeme aktivně. Označení „styl umělecké literatury“ je společným názvem pro tři stylové oblasti – styl epiky, lyriky a dramatiky, z nichž každý má své charakteristické rysy. Syntaktická stavba uměleckých děl je velmi variabilní. Syntaktická stavba textu v řeči postav může být stylizací spontánního projevu. V krásné literatuře se mohou uplatnit nejen všechny typy vět a souvětí, všechny způsoby vyjádření syntaktických vztahů, ale i prostředkem poetizace může být i zvýšení frekvence vět určitého typu. Časté je užití subjektivního pořádku slov, i mimo stylizaci přímé řeči. Morfologická rovina je podřízena záměru autora tvořit tak, aby jeho sdělení mohlo být vnímatelem přijímáno bez komunikačního šumu, užití nespisovných prvků je proto limitováno grafickým obrazem ustáleným v psaných textech, pravopisu se musí podřídít i interpunkce. V literárním jazyce se nespisovnost může projevit užitím lexikálních prvků (např. nespisovné prvky při stylizaci promluv vesnických lidí). Z hlediska slovní zásoby je významným rysem krásné literatury již její velmi široký slovník, index opakování slov je v uměleckých textech poměrně nižší než jinde, největší pestrost lexika vykazují básně, v nichž má volba pojmenování mimořádnou důležitost nejen proto, že jde o sdělení soustředěné na malé ploše, ale i pro celkovou výstavbu textu. Texty krásné literatury, jsou bohaté na tropy a figury (Čechová a kol. 2008, s. 296-329).

1.5. Styly sekundární

Jednotliví lingvisté nastolují možnost existence dalších funkčních stylů, tyto bývají označovány jako styly sekundární. Od stylů primárních mohou být odvozené nebo se mohou některému primárnímu stylu přimykát (tj. mají s ním některé společné rysy). V neposlední řadě se mohou za styly sekundární považovat i ty, které stojí na pomezí dvou nebo více stylů. Za sekundární styl bývá přijímán např. styl konverzační (Hausenblas, 1962), který pokrývá specifickou oblast společenské konverzace, včetně běžné konvence v užívání zdvořilostních obrátů.

Dle Čechové (2008) však počet funkčních stylů v jazyce bude vždy úměrný všem funkcím, které jazyk v procesu jazykové komunikace plní. Vznikají nové komunikační podmínky, kde jsme svědky vzniku a vývoje stylově nových, často **hybridních** a variabilních komunikátů. Např. manažerská komunikace, styl telefonický, styl právní komunikaci aj. (Čechová a kol. 2008, s. 100-101)

1.6. Výpověď, komunikát, komplexy komunikátů

Komunikát (šp. *texto*) je nositelem toho, co se komunikuje, nese sdělovací, informační náplň. Tento termín se nachází již u Romana Jakobsona (1960), který vypracoval základní jazykové funkce. Komunikát je synonymem pro výraz „text“, nicméně výhodou označení „komunikát“ je v tom, že neukazuje jen k oblasti písemné, nebo jen k mluvené, ale dobře pokrývá i časté případy formací, kde se vedle prostředků verbálních užívá i těch neverbálních, např. plakáty. Komunikátem v širším pojetí tedy rozumíme jakoukoliv jednotku sdělování, tedy i neverbální, např. obrázky, grafy, ikony, apod.

Nižší jednotky, tj. věty a slova ještě nemají smysl, nýbrž jen potencionální význam, svůj styl a smysl má až výsledný komunikát. (Hausenblas, 1996, s. 32).

Komunikátem rozumíme formace (Hausenblas, 1996, s. 27), v nichž se realizuje přenos informace od podavatele k příjemci/příjemcům, či mezi účastníky komunikace, a to sdělování, komunikování pomocí verbálních, jazykových prostředků, tedy jazykovými útvary jako oznámení, dotaz, odpověď na dotaz, přednáška, diskusní příspěvek. Komplexem těchto komunikátů bude rozhovor, diskuse, písemná polemika aj.

Hausenblas (1996) dále rozlišuje komplexy se zvrtným reflexním tokem, kde se střídají role podavatele a adresáta (skupiny adresátů) mezi účastníky komunikace, tj. komplexy dialogické povahy, jako jsou rozhovor, hádka, diskuse a komplexy s nezvrtným, nereflexním tokem informace, jako je cyklus přednášek, číslo novin, televizní zprávy. Třetím typem pak bude jejich kombinace, např. televizní zprávy, kde jsou vedle hlášení zařazeny i rozhovory.

Výpověď (šp. *enunciado*) chápeme jako základní jednotku komunikace. Z hlediska výrazového je výpověď část komunikátu (makrosegment), vymezená dvěma koncovými předěly (dierémy) a určitým intonačním uspořádáním (Zavadil, Čermák, 2010, s. 24,417).

Makrosegmentem může být výpověď nevětná, větná anebo souvětná, u souvětí budeme dále kvantifikovat počet vět. **Nevětná výpověď** je tvořena pouze členem nebo členy rozvíjejícími (chybí základní řídicí člen). Nevětná výpověď může být jmenná, infinitivní, citoslovenná nebo částicová. Často působí expresivněji než věta větná (Sochrová, 2007). **Věta jednoduchá** je tvořena větnými členy organizovanými kolem predikačního verba finita. **Polopredikační klauzule** jsou syntaktické konstrukce uspořádané kolem nefinitivních tvarů slovesných (infinitivu, gerundia, participia). Nefinitivní tvary slovesné jsou považovány za prostředky pouze polopredikační. Mají sice predikační sémantiku, nikoliv však specifickou formu.

Ve španělštině k nim řadíme infinitiv, gerundium a participium. Tyto polopredikáty jsou ústředním prvkem polopredikačních klauzulí. Ve funkční syntaxi se pro takto fungující slovesné tvary ustálil název kondenzory. Tyto kondenzory formálně zhušťují sémantický obsah, který by se jinak dal vyjádřit vedlejší větou anebo souřadným souvětím (Zavadil, Čermák, 2010, s. 335–343, 466).

Polopredikační klauzule nebudeme v rámci analýzy kvantifikovat, formálně jsou součástí vět jednoduchých či souvětných nebo nevětných výpovědí.

např.: *Encontré a Juan saliendo.*

Polopredikační klauzule gerundiální, po formální stránce se jedná o větu jednoduchou.

Vale la pena verlo!

Polopredikační klauzule infinitivní, po formální stránce se jedná o větu jednoduchou

Souvětí je spojení dvou nebo více vět v rámci jednoho makrosegmentu.

V této diplomové práci budeme pod pojmem komunikát rozumět diskusní příspěvek, jakožto kombinaci výpovědí jednoho autora, souborem komplexů komunikátů pak celý analyzovaný korpus, tedy asynchronní diskusní fórum.

1.7. Komunikační situace

Jazyková komunikace je druh sociální interakce, při nich dochází ke sdělování informace. Uskutečňuje se v komunikační situaci, tj. jedinečné konstelaci faktorů, jako jsou účastníci komunikace, vztahy mezi nimi, časoprostorové vztahy aj. Důležitý je vztah komunikací a interakcí, jehož podstata vyplývá z nejobecnější definice pojmů: interakce jako

oboustranně aktivního kontaktu, komunikace jako oboustranně i jednostranně aktivního kontaktu (Beneš a kol. 2013).

Při komunikaci se účastníci komunikace zaměřují na předávání věcných (myšlenkových) obsahů. Pokud preferují vztahy mezi partnery, jde o fatickou komunikaci, která zahrnuje zejména kontaktné segmenty a společenskou konverzaci. Měníme své vyjadřování v závislosti na tom, zda mluvíme doma, v prostředí soukromém, či na veřejnosti, ve škole, v práci, případně v médiích, přizpůsobujeme projev situaci a volíme komunikační styl podle toho, s kým hovoříme nebo ke komu hovoříme, nepoužíváme tytéž prostředky, když komunikujeme se svými nadřízenými, s učiteli, s důvěrnými přáteli, s lidmi známými a neznámými apod. Stavba a styl řeči závisí na tématu, na jeho uchopení a kontextualizaci (Čmejrková, 2011, s. 8-9).

1.8. Stylotvorné faktory

Na vzniku komunikátu se podílí **stylovotvorné faktory** - spontánnost, pojmovost, direktivnost, působivost na adresáta, akcentace estetičnosti. Tyto faktory se kříží, prolínají, vzájemně se tedy nevyklučují.

Předpokladem procesu utváření stylu je výběr z více možností vyjádření. Tato volba může být spontánní či uvážená, intuitivní nebo uvědomělá, výběr jazykových prostředků se liší v závislosti na situaci. Všem okolnostem a vlivům, které usměrňují výběr výrazových prostředků a ovlivňují výsledný styl komunikátu, říkáme stylotvorné faktory neboli slohovotvorní činitelé (Čechová a kol., 2008, s. 75-77). Ty se dále dělí na **objektivní** (čím je autor obklopen, co jeho projev podmiňuje, usměrňuje a doprovází) a **subjektivní** (spjatý s osobou autora).

1.9. Stylotvorné faktory subjektivní

Dosavadní poznání, výchova a zkušenostní komplex formují autora natolik, že je schopen do komunikace promítat své postoje etické, sociální, ekologické, estetické, dále postoje občanské vlastenecké, sociální a ekonomické. Dále sem spadá intelektuální a rozumová vyspělost autora, jeho logické myšlení. Znalost (ovládání) kódu komunikace, tj. náležité uplatňování mluveného a psaného jazyka v jeho normě a stylové mnohotvárnosti.

Zkušenostní komplex autora a jeho schopnosti komunikování, to vše - i když jde např. o nepřipravenou výměnu myšlenek, o komunikaci bezprostřední a spontánní – hraje významnou roli. S životními zkušenostmi souvisí i celkový kulturní rozhled. Individuální stylové rozdíly plynou také ze znalosti tématu a obsahu, emotivní založení či zařazení do určitého sociálního prostředí (Čechová a kol., 2008, s. 75-77). K dalším subjektivním faktorům patří profese, faktory biologické (věkové), pohlavní, povahové vlastnosti člověka, momentální psychický a fyzický stav, stupeň připravenosti ke komunikaci a schopnost se vyjadřovat. Subjektivní faktory jsou sledovány převážně ve stylech individuálních, tj. styl určitého autora, nejčastěji ve stylistické charakteristice děl uměleckých, vědeckých, popularizujících i publicistických (např. styl uměleckých děl Karla Poláčka).

Tato diplomová práce má cíl analyzovat asynchronní diskusní komunikaci jako celek, proto budou tyto subjektivní faktory pomíjeny.

1.10. Stylovotvorné faktory objektivní

Objektivní stylovotvorné faktory stojí v procesu komunikace mimo autorský subjekt. Obvykle se takto chápou základní funkce textu, cíl komunikace a intence autora (záměr), ráz komunikace, situace a prostředí komunikace. Objektivním faktorem je také cílená adresnost – počet adresátů a jejich charakter, dále užitá forma komunikace a možnost nebo nemožnost připravenosti, užitý komunikační kód, téma komunikátu. Rovněž způsob vedení komunikace – monologičnost a dialogičnost (resp. polylogičnost) ovlivňuje styl (Čechová a kol., 2008, s. 78). V této kapitole se na jednotlivé faktory zaměříme nejdříve teoreticky dle členění Čechové (2008), následně je budeme aplikovat na vybraný korpus příspěvků v kapitole 6.2.

1.10.1. Základní funkce komunikátu

Jazyk slouží k dorozumívání, mezilidské komunikaci, proto je primární funkce dorozumivací neboli komunikační. Mají ji všechny komunikáty realizované s cílem přinést nějaké sdělení, a proto je tato základní funkce označována jako **sdělná** nebo sdělovací, někdy také dorozumivací. Cílem je přinést nějaké sdělení.

Dle Čechové (2008) tuto základní funkci sdělnou v každé komunikaci doprovázejí nebo se k ní přimykají specifické funkce, k nimž patří funkce odborně sdělná a vzdělávací, funkce direktivní, popř. operativní (správní), dále jsou to funkce uvědomovací a získávací, působící a ovlivňovací neboli komplexně pojata funkce přesvědčovací, funkce esteticky

sdělná aj. Největší pozornost z nich zasluhují ty, které způsobily vyčlenění nejvýraznějších stylových sfér a jež jsou spjaty s vyhraněnými objektivními styly jazykové komunikace. Pro tyto objektivní styly se také používá termínu **funkční styly** (viz kapitola 1.4). Základní funkce komunikátu ovlivňuje zcela výrazně jeho styl.

1.10.2. Užitá forma komunikátu (mluvenost/psanost)

Dle Čechové (2008) se jako nejvýraznější vzhledem k vyjadřovací dichotomii jeví rozdíly plynoucí z užití formy, tj. rozdíly mezi formou mluvenou a psanou. Mluví tedy o stylové sféře komunikátů mluvených a sféře komunikátů psaných a přijímá je jako sféry opoziční. Mezi formou mluvenou a psanou, je zásadní rozdíl, jenž plyne už z rozdílných objektivních podmínek komunikace.

Mluvené komunikáty (nezprostředkované sdělovací technikou) bývají ve srovnání s psanými většinou spontánní a jsou bezprostředně spjaty s konkrétní situací, za níž verbální komunikace probíhá. Jde o kontakt přímý, nezprostředkovaný, zamýšlený monolog může přecházet v dialog a přímý mluvený kontakt je realizován ve střídajících se replikách. Pro stylovou sféru mluvených projevů bývá charakteristická **neformálnost**, projev může být více nebo méně zasažen **subjektivitou** nebo **emocionalitou** při nazírání na téma, bývá většinou **dynamičtější**, **konkrétnější**, což je ovlivňováno přímým kontaktem s posluchači apod.

U mluvených projevů se setkáváme také s prostředky paralingválními – např. prostředky zvukové. Mluvčí dále může měnit tempo projevu, sílu, výšku hlasu a docílit zvýraznění komunikace vhodně zvolenou dynamičností a intonací. Na mluvené jazykové komunikaci se podílejí prostředky extralingvální – zvláště mimika a gestikulace. Záměrně tyto vyjadřují emocionální postoj mluvčího k obsahu komunikace a vztah k adresátovi.

V psané formě nahrazujeme nepřítomnost zvukových prostředků prostředky grafickými. Např. barvy písma, druhy písma, grafická úprava řádků, členění dialogů, členění textu na odstavce apod.

Sféra mluvených komunikátů je příznačná především pro styl prostěsdělovací, řečnický (i s psanou oporou), částečně publicistický, zatímco v ostatních funkčních stylech nejsou mluvené realizace výrazné a vyhraněné. U odborného stylu se vyskytuje mluvená forma v menší míře, kromě vědeckých rozprav a diskusí, které jsou většinou promyšlené a

primárně už alespoň v tezích zachycené, často jsou pronášené v těsné závislosti na psané a dříve nastudované předloze, se mluvená komunikace objevuje v dílčí sféře populárně odborné. Primárně psaná je i sféra administrativní.

V mluvených komunikátech jsou zastoupeny prostředky hovorové nad knižními, s tendencí k nespisovnosti, v psaných je tomu naopak. Spojení nespisovnosti se stylovou oblastní prostěsdělovací není ničím novým, nicméně do 90. let byla v této oblasti situace celkem jednoduchá, ve sledované stylové oblasti byly většinou jen komunikáty mluvené, v psané podobě existoval nanejvýš soukromý dopis. Z nových možností, které přinesl technický rozvoj posledních let, Čechová (2008) zmiňuje e-mailovou komunikaci, SMS a blogy. Tyto formy komunikace vykazují mnohé vlastnosti dříve typické jen pro projevy mluvené, např. bezprostřednost a spontánnost.

S rozvojem nových možností komunikace na internetu, se klíčovou lingvistickou záležitostí jeví vztah mezi mluveným a psaným jazykem. Tomuto tématu, které si zaslouží podrobnější pohled, jsme se rozhodli věnovat v samostatné kapitole 2, kde si zároveň popíšeme charakteristické vlastnosti mluveného a typicky psaného komunikátu.

1.10.3. Ráz komunikátu

Souvisí se soukromostí a veřejností a je dán komunikační situací a celkovým charakterem objektivních okolností. Výrazně se liší komunikace rázu neveřejného, soukromého. “Nevázaná“ komunikace vzniká v soukromém prostředí, je spontánní.

1.10.4. Místo a čas komunikace

Ve vzájemné opozici a se zcela jiným vlivem bude jako stylový faktor vystupovat prostředí **soukromé a veřejné, známé a neznámé**. Jako objektivní faktor označujeme nejen místo, ale obecněji prostor – tj. rozsah prostředí, v němž se jazyková komunikace uskutečňuje. Sem spadá vzdálenost mezi mluvčím a posluchačem. Souvisí s osobním vztahem mezi komunikanty, mírou intimity a oficiálnosti jednání. Se situací souvisí i čas vymezený ke komunikaci V mluvených projevech nutí nedostatek času mluvčího k rychlému tempu.

1.10.5. Adresát

Adresátem může být jedinec nebo kolektiv zcela neznámý a autor může mít před adresátem i určité psychické zábrany. Komunikace se známým či neznámým adresátem bude stylově vždy jiná. Na styl působí i přítomnost/nepřítomnost adresáta. Odlišné jsou komunikáty s přímým kontaktem s adresátem (komunikace je situačně zakotvena) od komunikátu s kontaktem nepřímým. Svou roli v produkci komunikátu hraje také počet adresátů, znalost adresátů, vztah mezi adresáty aj.

1.10.6. Míra spontánnosti a připravenosti komunikace

Ve veřejné komunikaci jsou časté komunikáty předem připravené nebo připravené v tezích, v bodech, a v důsledku toho mohou být obsahově a jazykově dokonalé. Zcela jinou podobu mají komunikáty naprosto spontánní, bezprostřední – většinou projevy neoficiální nebo polooficiální – nemožnost jakékoliv předcházející přípravy, nepromyšlený výběr výraziva, časté nemotivované opakování, přemíra zájmen a celková nepropracovanost syntaktické stránky promluv (vč. jazykových chyb).

1.10.7. Téma a jeho uchopení

Styl je v současné stylistice pojímán jako komplexní vlastnost projevu, lze v určitém smyslu brát v úvahu jako stylo tvorný faktor i **téma**. Konkrétní téma plyne z dialogické situace, kdy jsme nuceni vypovídat o určité skutečnosti, podělit se o informace apod. Je nesporné, že každé téma je většinou spjato s určitým okruhem výraziva a vázáno na určitou stylovou a komunikační sféru.

2. Mluvenost a psanost v elektronické komunikaci

Každý jazyk se vyvíjí a výrazné proměny zaznamenává psaný jazyk v nových elektronických médiích. Při psaní emailů, zasílání SMS zpráv, chatování, přispívání do internetových diskusí, užíváme jazyk psaný, ale ten může rezignovat na dodržování norem psanosti (např. zachování interpunkce, psaní velkých písmen, syntaktickou úplnost).

Klíčovou lingvistickou záležitostí se tedy stává vztah mezi mluveným a psaným jazykem. Nové možnosti komunikace vykazují mnohé vlastnosti dříve typické jen pro projevy mluvené, např. bezprostřednost a spontánnost. Přesto je pronikání některých vlastností mluvenosti do sfér vyhrazených dříve psanosti hodně nápadné, možná právě proto, že převádí do optické podoby něco, co bychom dříve na papíře nenalezli.

Této otázce se podrobně věnovala S. Čmejková (2001) ve své publikaci věnované lingvistické analýze současné mluvené češtiny, nicméně tyto proměny jsou dle našeho názoru typické pro všechny jazyky. Čmejková se zde zabývá novými trendy proměny češtiny, především vlivem nových médií, v nichž čím dál více zaznívá spontánní mluvená řeč, neb tyto nová média potlačují oficiálnost před formálností a učesaností, dávají přednost bezprostřednosti a živosti. Stírá se tak hranice mezi neformálním a formálním, neoficiálním a oficiálním, soukromým a veřejným, privátním a mediálním a dochází k míšení stylů. Dle závěrů Čmejkové jsou nejnápadnější proměny jazyka právě v elektronických médiích, do nichž proniká mluvenost a její charakteristické rysy. Na druhou stranu tato média rozvíjí i psanost, jak můžeme pozorovat na formálně dokonale upravených textech, které vznikají s pomocí počítačových editorů. Dokonalé psaní a vytváření vycizelovaných psaných dokumentů s náročnou úpravou je profesní nutností či osobní zájmovou aspirací. Útvary elektronické komunikace nelze paušalizovat, ne všechny jsou spontánní a nespisovné (např. formální email s představením firmy). Dle Čmejkové (2011, s. 19-23) lze dvojici pojmů mluvenost a psanost považovat za **dvě rozdílné kulturní techniky a sociální aktivity** (ústnost a gramotnost) a též jako **dva autonomní jazyky nebo dva existenční mody téhož jazyka**.

Co se týče existenčních modů jazyka, v lingvistice je takřka všeobecně rozšířen názor, že psaní je vůči mluvené řeči sekundární. Má charakter substitučního a heteronomního sémiotického systému, odvozeného od primárního systému mluveného jazyka. Fonocentrickou tradici, zdůrazňující primárnost mluvenosti, založil v moderní lingvistice

Ferdinand de Saussure. Říká, že jediný důvod, pro který psaní existuje, je ten, aby reprezentovalo řeč. Mezi další lingvisty s fonocentrickým pohledem patří např. E. Sapir, L.Bloomfiel, Hockett aj. Nicméně existují i lingvisté (J.Derrida, Halliday), kteří považují psaní za autonomní sémiotický systém, který může být studován také bez reference k mluvené řeči. Proti fonocentrickému pohledu na jazyk se postavil např. Jacques Derrida tezí, že nová sémiotika se má zakládat na studiu písma, psanosti a psaní, které pojímá jako nesekundární, nesubstitutivní a neodvozené. Halliday tvrdí, že mluvený jazyk není ve skutečnosti o nic méně strukturovaný a organizovaný, než je jazyk psaný (Čmerjková, Hoffmanová, 2011, s. 31-32). Přesto lingvisté většinou uznávají nebo alespoň připouštějí, že mluvená a psaná podoba jazyka představují dva různé a rovnocenné jazykové módy, které nelze nadřazovat jeden druhému. Psaní se nepovažuje jen za služební nástroj využívaný k uchování slova, nýbrž za systém ztvárňující komunikovaný obsah jiným způsobem než mluvená řeč, a rovněž mluvená řeč má být studována jako specifický systém neodvozený od psanosti (Čmerjková, Hoffmanová, 2011, s. 31-32).

Jak již bylo zmíněno výše, jazyk internetu není homogenní a záleží na situaci, v které je užíván. V analytické části diplomové práce se zaměříme na jazyk asynchronního diskusního fóra. Abychom byly schopni odpovědět na otázku, kam zařadit jazyk internetových diskusí je nutné zjistit, zda je tento jazyk odlišný od našeho předchozího lingvistického chování a co můžeme popsat jako revoluční. Níže si popíšeme vlastnosti typické pro mluvený a psaný jazyk dle D. Crystala (2001, s. 26-28).

Mluvený jazyk	Typicky psaný jazyk
<p>Časově ohraničený, dynamický, pomíjivý. Je součástí interakce, v které jsou oba účastníci obvykle přítomni a mluvčí má na vědomí konkrétního adresáta (nebo několik adresátů).</p>	<p>Prostorově ohraničený, statický, permanentní. Je výsledkem situace, kde je původce obvykle vzdálen od příjemce, a často ani neví, kdo jeho příjemce je.</p>
<p>Není zde žádný časový prostor mezi produkcí a recepcí, právě spontánnost a většinou i rychlost mluveného jazyka komplikuje plánování projevu předem. Právě tlak na přemýšlení během mluvení způsobuje volnější konstrukce, opakování, přeformulování. Mluvený jazyk je bohatý na výskyt citoslovcí a komentorů (<i>mira, eh, oye...</i>)</p>	<p>Je zde vždy časový prostor mezi produkcí a percepcí. Psaní umožňuje opakovaná čtení, hlubší analýzu a umožňuje pozorné uspořádání a kompaktní výrazy, s často složitou strukturou vět. Psaný projev umožňuje vše si předem promyslet, rozvrhnout, opravit, vylepšit, přepsat.</p>
<p>Většinou se jedná o komunikaci tváří v tvář, komunikující se mohou spolehnout na mimolingvistické podněty jako je výraz tváře, postoj těla, gesta. Lexikum je často charakterizováno jako vágní, užívají se slova, které se vztahují přímo k situaci (deiktické výrazy jako <i>ahora, esto, aquí, este...</i>)</p>	<p>Nedostatek vizuálního kontaktu způsobuje, že se účastníci komunikace nemohou spolehnout na to, že je jejich myšlenka v kontextu pochopena správně, není zde okamžitá zpětná vazba. Mnoho psaných textů se vyhýbá deiktickým výrazům, které by mohly být nejednoznačné</p>
<p>Výskyt mnoha lexikálních jednotek a syntaktických konstrukcí (převážně neformálních), dlouhé souřadné věty, často velmi složité. Vyskytují se zde kolokviální a vulgární výrazy. Některé prvky, které se objevují v mluveném projevu, jsou v psaném textu nahrazeny grafickými eufemismy (např. <i>jo ***</i>).</p>	<p>Slova a větné konstrukce charakteristické pro psaní jsou tvořeny několika stupni podřízenosti ve stejné větě, propracovanou a vyváženou syntaxí, dlouhými větami.</p>
<p>Mluvený jazyk se používá v každodenním</p>	<p>Psaný text se používá pro zaznamenání faktů.</p>

<p>životě, převládají zde sociální a fatická funkce (které se charakterizují neformálním a neplánovaný diskursem). Slouží pro vyjádření společenských vztahů, vlastních názorů a postojů.</p>	<p>Psané údaje se jednoduše uchovávají, kopírují, tabulky vyjadřují vztahy mezi věcmi, poznámky a seznamy slouží jako mnemotechnické pomůcky a text může být čten různou rychlostí podle schopnosti čtenáře vnímat text.</p>
---	--

<p>U mluveného projevu existuje možnost upravit výpověď (začít znovu, překvalifikovat). Nicméně jednou řečená chyba již nemůže být vzata zpět a mluvčí tak žije s jejími následky. Přerušení a přelínání hovorů je normální a hojně se vyskytuje</p>	<p>Chyby a jiné neadekvátnosti v psaném textu mohou být vymazány či opraveny. Pauzy během psaní se neodráží ve finálním výsledku.</p>
--	---

<p>K jedinečným vlastnostem řeči patří suprasegmentální jevy. Nuance intonace, kontrast hlasitostí, tempo, rytmus, pauzování a jiné tóny hlasu, které nemohou být v psaném komunikátu zapsány.</p>	<p>K jedinečným vlastnostem psaného textu patří jeho členění na řádky, odstavce a stránky, dále rozlišování malých a velkých písmen, a další aspekty interpunkce. Pouze několik málo grafému se používá ve spojitosti s prozodií, tak jako otazníky nebo kurzíva (pro zvýraznění). Mnoho psaných žánrů nemůže být efektivně přečteno nahlas, slouží pouze pro vizuální příjem (grafy, komplexní formulace).</p>
--	---

Tab. 1. Rozdíly mezi mluveným y psaným textem dle D. Crystala (2001), přeloženo a upraveno autorkou.

Oblast mluvených projevů je ovšem vnitřně rozrůzněna. Ve vyhraněné formě mají všechny rysy mluvenosti mluvené projevy spontánní, nepřipravené, ty se většinou realizují v oblasti běžnědorozumivací. Jsou charakterizovány přímým kontaktem mluvčího a posluchače a mají zpravidla ráz dialogický. Hlavním rysem je maximální bezprostřednost vyjádření vyplývající z bezprostřední reakce na skutečnost. Bezprostřednost se projevuje větším podílem emocionality a expresivnosti různým způsobem při volbě jazykových prostředků a volností větné stavby. Nicméně mluvené projevy v jiných funkčních oblastech (např. styl řečnický) již nemají tento vyhraněný charakter. Bývají zčásti předem připraveny, některé i zčásti nebo úplně napsány. Mluvené projevy se také liší podle účasti posluchačů,

podle kontaktu mluvčího s posluchačem, přímého a bezprostředního, nebo nepřímého, zprostředkovaného, podle počtu posluchačů a podle veřejnosti nebo soukromosti projevu.

Psané projevy vznikají bez přímého kontaktu s adresátem, jsou zpravidla monologické. K usnadnění porozumění slouží i prostředky přehledného členění v ploše, patří sem členění na menší celky, odstavce a kapitoly, využití graficky oddělených nápisů, titulků a podtitulků. Grafické prostředky budou odpovídat pouze některým ze specifických zvukových prostředků mluvené řeči. Např. specifická větná intonace podle druhů vět naznačujíc příslušná větná rozdělovací znaménka, také pauzy v řeči mluvené vystihujeme v písmu rozdělovacími znaménky (čárkou, pomlčkou, třemi tečkami). Důraz v tištěném projevu můžeme označit odlišným typem písma nebo různou velikostí písma. Nikdy však nemůžeme označit tempo řeči, sílu hlasu, jeho zabarvení a prostředky mimojazykové. Všechny tyto prostředky se mohou v psaných projevech vyjádřit jen lexikálně, popisem doprovodných významových odstínů, citového zaujetí, doprovodných mimojazykových prostředků.

Rysy připisované v lingvistických analýzách psanému a mluvenému textu shrnula J. Hoffmanová do tabulky (Čmerjková, Hoffmanová, 2011, s. 35). Z této tabulky jsme vybraly rysy, na které se budeme zaměřovat v rámci analýzy asynchronního diskusního fóra. Většina rysů se kryje s výčtem D. Crystala (viz tab. 1).

Psaný text	Mluvený text
Přípravenost, plánovitost, formálnost	Nepřípravenost, spontánnost, neformálnost
Určitost	Neurčitost
Složitější tematika	Jednodušší tematika
Dekontextualizace	Kontextualizace
Statičnost	Dynamičnost
Organizovanost, uspořádanost	Neorganizovanost, neuspořádanost
Komplexnost	Fragmentárnost
explicitnost	Implicitnost
Komplexnější syntaktické struktury (subordinace)	Koordinace, juxta pozice, eliptičnost, neúplná realizace syntaktických konstrukcí
interpunkce	Parajazykové a mimojazykové prostředky
Kondenzace, nominalizace, pasivum	Opakování, korektury, <i>false starts</i> , návraty, frekvence deiktik, osobních a ukazovacích zájmen, vycpávkové výrazy
Retrospektivní zaměření	Prospektivní zaměření
spisovnost	Nespisovnost
monolog	Dialog

Tab. 2. Rozdíly mezi typicky psaným a mluveným komunikátem dle J. Hoffmanové, upraveno autorkou

Při psaní máme čas uspořádat posloupnost myšlenek do komplexnějšího, koherentnějšího, integrovaného celku, zatímco řeč produkujeme „on-line“, a proto je útržkovitější, fragmentárnější. Při komunikaci na internetu můžeme využít charakteristiky patřící k oběma stranám členění (Crystal, 2001, s. 28-32). Jedním z polů internetové komunikace je web (webové stránky), který se v mnoha funkcích neliší od tradičního užití psaného jazyka. Na webových stránkách najdeme mnoho textů téměř v nezměněné podobě oproti jejich papírovým formám (např. vědecké texty, právnické a náboženské texty).

V kontrastu s webovými stránkami je situace e-mailů, diskusních skupin a virtuálního světa, které se vyjadřují psaním, ale vykazují několik klíčových vlastností mluvené řeči. Tyto jsou „ovládány časem“, tzn., očekávají nebo požadují rychlou odpověď. Jsou pomíjivé, ve smyslu, že mohou být vymazány (e-mail) nebo ztraceny z pozornosti u živitele (na nástěnce synchronního chatu). Výpovědi vykazují mnoho prvku charakteristických pro komunikaci tváří v tvář (urgence, energičnost). Ze své povahy budou vždy psané, neboť emaily píšeme, „nemluvíme“ je (Crystal, 2001, s. 28-32).

3. Internet a komunikace

3.1. Internet

Internet je celosvětový systém vzájemně propojených sítí využívající telekomunikační infrastrukturu. Jeho počátky sahají do 60. let, kdy byla v USA vyvinuta experimentální síť ARPANET původně pro vojenské účely. Samotný pojem Internet vznikl již v roce 1987, kdy díky sponzorství NSF (National Science Foundation) byla vytvořena první páteřní síť, která se začala nazývat NSFNet, ale toto pojmenování se neujalo a bylo zakrátko nahrazeno právě pojmem Internet. Během následujících let se okruh jeho uživatelů rozšířil o další subjekty, jako vládní instituce, orgány veřejné správy, univerzity, obchodní společnosti a osobní uživatele (Crystal, 2001, s. 3).

V současné době podporuje mnoho typů komunikačních výměn založených na počítačích. Do této oblasti spadá nahlížení do databází a internetových stránek, interakce v podobě rozhovorů, elektronické pošty, mnoha typů elektronického obchodování. Internet postupně přebírá mnohé funkce tradičních masových médií, např. inzerci, zpravodajství a informace (McQuail, 2009, s. 566). Internet poskytuje stále rostoucí škálu služeb a umožňuje lidem spojení s ostatními, např. prostřednictvím e-mailu nebo diskusních skupin (Crystal, 2001, s. 3). Běžnými uživateli je pojem internet často chybně zaměňován s jeho dnes nejrozšířenější službou World Wide Web, což je globální hypertextový informační systém. World Wide Web neboli WWW je systém serverů podporujících přenosový protokol HTTP, jehož pomocí se přenášejí speciálně formátované soubory popsané v jazyce HTML, které mohou odkazovat na další HTML dokumenty nebo přímo na text, grafiku, videa či jiná data. Nicméně dalšími službami internetu jsou např. MTP (Simple Mail Transfer Protocol) – protokol určený pro přenos zpráv elektronické pošty, či FTP (File Transfer Protocol) – protokol určený pro přenos souborů v počítačové síti aj.

Internet patří k novým médiím, jeho přínos pro společnost je následující (McQuail, 2009, s. 164):

- interaktivita na rozdíl od jednosměrného toku
- současná existence vertikální i horizontální komunikace podporující rovnost
- nízké náklady pro odesílatele i příjemce
- vyšší rychlost než u tradičních médií

- nepřítomnost hranic

3.2. Internetová komunikace (on-line komunikace)

Internetová komunikace jako taková se začala vyvíjet s potřebou vzájemné interakce uživatelů počítačů. S potřebou vyměňovat si názory, plánovat setkání, sdílet soubory apod. Na konci sedmdesátých let zaznamenala největší rozmach služba BBS (Bulletin Board System), předchůdce dnešních internetových diskusí. V devadesátých letech s příchodem chatů, internetových fór, online her a díky rozšíření mobilů i SMS se začal internetový jazyk značně vyvíjet, s tendencí ke zrychlení a zjednodušení psané formy, vznikla také potřeba vyjadřovat lidské pocity tak jako při normální mluvě. Vznikly různé zkratky slov a emotikony (Crystal, 2001).

V souvislosti s počítačem zprostředkovanou komunikací se rozvinul nový soubor očekávání. Základní představa spočívá v tom, že libovolný počet jedinců může prostřednictvím internetu vytvořit „**virtuální komunitu**“, podle vlastního výběru nebo v reakci na podobný podnět, převážně společné zájmy (Crystal, 2001, s. 162). Virtuální komunita není na rozdíl od skutečné komunity místní, nicméně může dosáhnout některých vlastností skutečné komunity, jimiž jsou mimo jiné interakce, společný cíl, smysl pro sounáležitost, různé normy a nepsané pravidla i možnost vyloučení či odmítnutí. Internetové komunity mají navíc ještě jednu zvláštní výhodu, a sice že jsou v podstatě veřejně otevřené a dostupné, kdežto proniknout do skutečných komunit je někdy obtížné.

3.2.1. Druhy online komunikace

Podle přítomnosti či nepřítomnosti účastníků komunikace ve stejném čase dělíme internetovou komunikaci na synchronní a asynchronní.

synchronní - chat, internetové telefonování (Skype apod.), videokonference, videohra, programy pro chatování (messenger, ICQ, ...)

asynchronní - e-mail, diskuse: návštěvní knihy, elektronické nástěnky, diskusní fóra, blogy, sociální sítě (Facebook, Twitter)

Anglická terminologie využívá pojmu „*chatgroups*“ jako obecného termínu pro celosvětový elektronický diskurs mnoha uživatelů, bez ohledu na to, zda probíhá

v reálném čase nebo ne. Dále tento pojem dělí na „*synchronous chatgroups*“, který v češtině chápeme jako chatování v reálném čase, a dále na „*asynchronous chatgroups*“, kterému v češtině odpovídá spíše termín diskusní skupiny. *Chatgroups* (diskusní skupiny) jsou kontinuální diskuse na určité téma umístěné na různých internetových stránkách, jsou tematicky rozděleny do místnosti tzv. „*rooms*“, kterých se mohou účastnit uživatelé se zájmem o dané téma. V případě diskusních skupin rozlišujeme dvě základní situace a to zda interakce probíhá v reálném čase (synchronní komunikace) anebo s odstupem času (asynchronní).

V případě **synchronní situace**, uživatel vstoupí do místnosti a připojí se k probíhající konverzaci v reálném čase. Příspěvky se objevují a neustále se posouvají se obrazovce spolu s příspěvky ostatních uživatelů. V případě **asynchronní situace**, jednotlivé interakce/příspěvky jsou uskládněny v nějakém formátu a jsou dostupné pro uživatele i zpětně. Uživatelé tak mohou dostihnout diskutovaná témata a přidávat své příspěvky, a to v jakémkoliv čase (Crystal, 2001, s. 11-12). Do této skupiny patří i zájmová diskusní fóra.

3.2.2. Diskusní fórum (asynchronní)

Diskusní fórum slouží k výměně komentářů a kritiky, má být obecným nositelem veřejného vyjadřování. Dle D. Crystala (2001) většina interakcí v rámci asynchronních skupin připomíná svou povahou familiérní email a z tradičních psaných žánrů dopis nebo esej. Nicméně si myslíme, že se v mnoha bodech se od těchto žánrů liší, a to např. délkou příspěvků, anonymitou účastníků či interaktivitou. Významné zastoupení zde má intertextualita, tj. sklon různých textů vzájemně se na sebe odlišovat na různých úrovních a napříč žánry. Je to také proces, při němž diskutující vytvářejí smysluplná spojení překračující hranice jednotlivých textů a žánrů (McQuail, 2009, s. 566). Intertextovost není pojem nový, nicméně v elektronické komunikaci funguje v nové dimenzi, uživatelé do svých diskusních příspěvků vkládají zkopírované komunikáty, odkazují na jiné dokumenty či webové stránky formou hyperlinků⁸. Na tyto prvky bude poukázáno v rámci analýzy diskusních příspěvků.

Mnoho diskusních skupin je založeno jako zájmových nebo zaměřujících se na konkrétní téma, a to jak po stránce amatérské, tak odborné. Ostatní vznikají pouze za účelem povídání si nebo hraní her. Okruh skupin může být akademický, odborný, vládní, komerční anebo

⁸ Odkazy, které po kliknutí myší zobrazí určitá data

sociální. Neformální název zachycující rozmanitost těchto skupin by se dal popsat jako „virtuální kavárna“ (Crystal, 2001, s. 132).

3.3. Elektronický komunikát

Za elektronický komunikát lze považovat jakýkoliv textový útvar, jakékoliv (i neverbální) sdělení, jež je možné zobrazit na monitoru počítače. Takový text – na počátku svého vzniku soukromý – nebo text pro potřeby ohraničené komunity se stává součástí hypertextové struktury jiného textu, tedy i internetové sítě (Beneš a kol., 2013, s. 184-197). Prostředí elektronických komunikátů sloučených v síti internetu je další komunikační dimenzí, která se chová stejně jako předchozí komunikační „epochy“ – zahrnuje všechny tvůrčí postupy a vyjadřovací prostředky epoch minulých, to vše pomocí optických a zvukových informací.

Popsat vlastnosti elektronického komunikátu bez zřetele k metodám, jež česká funkční stylistika a posléze komunikační lingvistika vypracovala a užívá, by bylo zcela nemožné. Zkoumání komunikátů existujících v nových médiích bude vyžadovat nové přístupy, znalost nových technických možností tvorby textu, nových možností jeho horizontálního a vertikálního členění, které se – zejména v prostředí elektronickém – stávají rozhodujícími z vnějšku působícími faktory účinné recepce a percepce textu. Nebude však patrně nutné, uvažovat o nových “stylech“ – klíčové konstituující prvky textu zůstaly zachovány. Typy činností (pro něž text vzniká a v nichž funguje) – tedy i repertoár funkcí textů – se v zásadě nemění, to je pro tradiční stylistický přístup k textům podstatné. Pro studium, posuzování a charakterizování elektronických, zejména věcněsdělných textů lze s výhodou použít aparát vypracovaný českou funkční stylistikou a komunikační lingvistikou (Beneš a kol., 2013, s. 184-197).

II. ANALYTICKÁ ČÁST

4. Analyzovaný korpus

V následující kapitole představíme námi vybraný korpus, následně budeme prezentovat zjištěné výsledky analýzy.

4.1. Představení internetového portálu

Losviajeros.com je rozsáhlý internetový portál zaměřený na cestování, slouží jako místo k setkání a výměně zkušeností mezi uživateli. Uživatelé sem mohou přijít požádat o radu, sdílet své zážitky z cest a zveřejňovat informace v zájmu druhých. Samotný obsah stránky je členěn do několika skupin, jako jsou zápisky z cest, fotografie z cest, cestovní fóra, blogy a deníky cestovatelů. Další možné členění je dle výběru podle destinace, můžeme si tak vyfiltrovat cestování po jednotlivých kontinentech a zemích.

Portál má více než 250 000 registrovaných uživatelů, registrace je nezbytná pro zveřejňování příspěvků, blogů, fotografií apod., nicméně na portál a veškerý její obsah je možné vstoupit bez nutnosti registrace. Níže se již budeme věnovat představení skupiny diskusních fór, které jsou předmětem naší diplomové práce.

Provozovatel portálu stanovuje podmínky užívání této stránky (dále jen podmínky). Uživatelé přispívají na stránky zcela zdarma, vše je založeno na jejich svobodné a dobrovolné vůli. Hlavní důraz klade provozovatel na vzájemný respekt mezi uživateli. Jakýkoliv obsah, který porušuje podmínky, je provozovatelem smazán. Celou řadu podmínek najdeme na samotném portálu⁹, níže se budeme věnovat podmínkám důležitým pro naši práci. Jednou z nich je fakt, že odeslaný (nezávadný) příspěvek do diskusního fóra již nemůže být uživatelem zpětně smazán, ani o odstranění nemůže poprosit provozovatele portálu. Cílem tohoto opatření je nenarušit smysl celé diskuse.

Diskuse na fóru jsou moderovány. Moderátor diskuse má právo mazat duplicitní příspěvky, přesunout příspěvky do tématu jiné diskuse, pokud obsah příspěvku neodpovídá tématu té původní. Moderátor může vstoupit do diskuse, odpovědět na jakoukoliv otázku,

⁹Condiciones del servicio: <http://www.losviajeros.com/index.php?name=Content&pa=showpage&pid=47>

případně odstranit či přesunout příspěvek, který je neadekvátní danému tématu. O tomto kroku nemá povinnost autora příspěvku informovat.

4.2. Analyzovaná asynchronní diskuse

Analyzovaným korpusem bude asynchronní diskusní fórum zaměřené na cestování Španělů do České republiky. Diskuse o cestování do České republiky najdeme v kategorii *Viajes – categoría Europa – foro Europa de Este*.

Je zde nabídka mnoha témat, rozdělených do skupin podle měst (např. *Praga – consejos*), podle navštívené památky (např. *castillo de Konopiste, Campo Concentración Terezin*), podle dopravy (např. *Taxis en Praga*) a dalších skupin (jídlo, ubytování, platební karty, ostatní).

Pro analýzu jsme si vybrali diskusi ze skupiny „města“, kde se nachází i hlavní diskuse o dané zemi a *to República Checha – consejos, que ver, excursiones, itinerarios*.¹⁰ Hlavním důvodem výběru této konkrétní diskuse je její zaměření na Českou republiku jako celek, kde se dá počítat s širší skupinou diskutujících, než např. u návštěvy konkrétní památky.

Obsahem analýzy bude 200 příspěvků od 25. března 2007 do 7. května 2013, výběr příspěvků je omezen počtem max. 2 příspěvků na jednoho diskutujícího, aby se pokrylo širší spektrum uživatelů a výsledný styl nebyl ovlivněn subjektem jednoho z diskutujících. Diskuse je strukturovaná od nejstaršího příspěvku k novějšímu.

Výzkumnou jednotkou analýzy bude komunikát – diskusní příspěvek vybraného diskusního internetového fóra. U každého příspěvku bude analyzován pouze nový obsah publikovaný uživatelem, nikoliv předchozí příspěvek diskuse, na který uživatel reaguje a graficky se tak stává součástí jeho příspěvku (viz obr. 2).

4.3. Struktura diskusního příspěvku

V levém sloupci příspěvku se nachází informace o uživateli:

- nick – přezdívka uživatele, kterou si zvolí při registraci (*Rubencpu, jachard*)

¹⁰ Celá diskuse je dostupná [on-line, cit. 3. 9. 2014] na www.losviajeros.com/foros.php?p=4203302#4203302, vybraný korpus tvoří přílohu diplomové práce [CD-ROM]

- status uživatele – je vyjádřen jak písemně a tak i počtem hvězdiček, status uživatele se mění v závislosti na množství publikovaných příspěvků (*Silver Traveller, Travel Adict, apod.*)
- avatar – ikonka uživatele
- datum registrace daného uživatele
- počet příspěvků uživatele ve všech diskusích
- město/země původu (tento údaj není povinný)

V pravém sloupci se v záhlaví nachází datum, kdy byl příspěvek publikován a diskusní vlákno (*asunto*), do něhož je tematicky zařazen. Pod záhlavím se již nachází samotný komunikát publikovaný uživatelem, který bude obsahem analýzy.

The screenshot shows a forum thread with two posts. The first post is from user 'rubencpu' (Silver Traveller) with a profile picture of a waterfall. The post text describes a trip to the Czech Republic, mentioning Prague, Karlovy Vary, and various castles. The second post is from user 'jachard' (Travel Adict) with a profile picture of a hat. The post text thanks the first user and provides more details about the trip, including a mention of Karlovy Vary and a question about bathroom prices.

Obr. 1. Struktura diskusního příspěvku

Někteří uživatelé mají v osobním nastavení uložen i automatický text pod čarou, který se zobrazuje pod každým příspěvkem, může jím být autorův oblíbený citát, odkaz na uživatelův blog, seznam navštívených zemí apod (viz obr. 3). Tento automatický text pod čarou nebude obsahem analýzy.

mollete
Dr. Livingstone

Publicado: Dom Ene 27, 2008 7:33 pm **Asunto: Re: CIUDADES INOLVIDABLES DE LA REPUBLICA CHECA**

Daniel-viajero Escribio:
Kutna Hora - Cesky Krumlov, Tabor (estos los conozco) y por referencias, Ceske Budejovice

Haz la ruta en sentido descendente, dejando para el final Cesky Krumlov, porque si no, lo que veas después te parecerá simplemente interesante.

Registrado: Jul 29, 2007
Mensajes: 6705
Ubicación: Luxemburgo

Tell them of what thou alone hast seen, then what thou hast heard, and since they be children tell them of battles and kings, horses, devils, elephants, and angels, but omit not to tell them of love and suchlike. Rudyard Kipling

[Volver arriba](#) [perfil](#) [www](#) [Tips](#)

Compartir: [D](#) [T](#) [F](#) [G](#) [B](#)

Obr. 2. Diskusní příspěvek jako reakce na předchozí.¹¹ Uživatel mollete reaguje na předchozí příspěvek uživatele Daniel-viajero. Uživatel mollete má také nastaven automatický text pod čarou ve formě citátu.

¹¹ příspěvek dostupný [online, cit. 3. 3. 2015]:

<http://www.losviajeros.com/index.php?name=Forums&file=viewtopic&t=43557&postdays=0&postorder=asc&start=50>

5. Analyzovaná data a postupy

Předmětem analytické části bude komplexní stylistický rozbor zájmové asynchronní komunikace na diskusním fóru. Komplexní jazykový rozbor se provádí zpravidla jen s vybranými jevy rozebíraného textu. Při něm si všímáme v rámci jeho jednotlivých složek těch jevů, které ovlivňují celkový smysl a stylový charakter analyzovaného textu (Čechová a kol., 1996, s.13-14). Předmětem analýzy jsou jevy příznačné pro daný celek, neboť úplný všestranný jazykový rozbor celého textu by byl obsahově příliš náročný, jde nám tedy o komplexní rozbor výběrový.

Pro analýzu stylu jazyka asynchronního diskusního fóra jsme si zvolili jak metodu kvalitativní tak kvantitativní. Všechny jevy analyzujeme v textu manuálně pomocí funkcí MS Word (počty znaků, délky příspěvků) nebo vybrané jevy přenášíme do tabulek MS Excel, kde je kvantifikujeme pomocí matematických a statistických funkcí.

Kvantitativně se zaměříme na obecnou rovinu komunikátu, kam jsme zařadili délku příspěvků, jejich členění, dále na jevy jako intertextovost, přístup uživatelů k ostatním – vykání/tykání, oslovení, pozdravy. Kvantitativně rovněž analyzujeme jevy ortografické (nerespektování psané normy), grafické vyjádření subjektivity a vybrané jevy v oblasti morfosyntaktické (druhy makrosegmentů a jejich struktura, deixe, užití slovesné formy aj.).

Druhou metodou je metoda kvalitativní, zde se zaměříme na prvky, které by bylo velmi těžké kvantifikovat, nebo by jejich kvantifikace vyžadovala podrobný rozbor za využití speciálního softwaru, který nemáme k dispozici. Kvantitativně se zaměříme především na jevy v oblasti lexikální.

Analýzou vybraných parametrů očekáváme zjištění jak výše jmenovaných jevů, tak dalších skutečností, jako je charakteristika komunikační situace, ráz komunikátu – formálnost x neformálnost, státnost x dynamičnost, připravenost x spontánnost, neutrálnost x expresivita, ekonomičnost vyjádření aj.

6. Výsledky analýzy

6.1. Přehled objektivních stylových faktorů

Členění objektivních slohových faktorů není jednotné, v přehledu níže nabízíme pohled autorek Blancafort a Tusón (2012) do jejichž vzorce stylových faktorů jsme zapracovali zjištěné výsledky analýzy zájmového diskusního fóra (viz tab. 3). Tabulka má posloužit jako stručný přehled zjištěných údajů.

Podrobněji se jednotlivým stylovým faktorům věnujeme v kapitole 6.2, kde se držíme členění dle Čechové (2008), z kterého jsme rovněž vycházeli v teoretické části (viz kapitola 1.10).

Asynchronní zájmové diskusní fórum – přehled situačních parametrů	
I.	Charakteristika komunikační situace
A.	Původce komunikátu: individuální (<i>yo</i>), v několika případech plurální (<i>nosotros</i>)
B.	Adresát komunikátu: individuální (odpověď konkrétnímu jedinci) i plurální (dotaz skupině), vzhledem k přístupnosti komunikace široké veřejnosti bez nutnosti registrace může být adresát nesčetný
II.	Vztahy mezi účastníky komunikace
A.	Všichni účastníci komunikace jsou si rovni, neexistuje hierarchie rolí a moci (vyjma administrátora fóra)
B.	Znalost tématu: různá úroveň znalostí (tazatelé poptávající informace, informátoři disponující znalostmi)
C.	Interaktivita: vysoká, jedná se o komunikaci dialogickou
D.	Osobní vztahy: zdvořilost, neformálnost
III.	Místo komunikace
A.	Charakter komunikačního místa Veřejné Oblast: zábava, společný zájem – cestování Prostředník komunikace: masové médium – internet
B.	Sdílený prostor: vzdálený, virtuální
C.	Sdílený čas: asynchronní
IV.	Kanál
A.	Forma komunikátu: psaná
B.	Permanentnost: ano
C.	Způsob přenosu 1. Grafický (elektronický text) 2. Veřejně dostupný: ano
D.	Součást širších komunikátů: Ano, konkrétní diskuse je součástí diskusního fóra jako celku – hypertext
V.	Záměr textu
A.	Faktičnost: informace na základě osobních zkušeností, hodnocení, dojmy, recenze, individuální dotazy
B.	Záměr: předání informací, pobavit se, vyjádření sám sebe (pocity, vztahy)
VII.	Téma
A.	Úroveň výměny informací: zájmová, nesespecializovaná, populární
B.	Specifické téma: společný zájem – cestování

Tab. 3. Přehled objektivních stylotvorných činitelů

6.2. Objektivní stylové faktory

6.2.1. Základní funkce komunikátu

Zájmová internetová diskuse je virtuální místo na internetu, kde se scházejí uživatelé, kteří chtějí prostřednictvím svých diskusních příspěvků navázat kontakt s novými lidmi, popovídat si, zjistit potřebné informace či na druhou stranu sdělit někomu (většinou zcela neznámému) informace, dojmy a názory.

Dorozumívání, tj. vzájemné poskytování či sdělování informací představuje nepochybně základní a nejdůležitější funkci přirozených jazyků (Čermák, 2011, s. 18-20). Funkci **dorozumívací** neboli **komunikační** mají všechny komunikáty realizované s cílem přinést nějaké sdělení, a proto je tato základní funkce označována jako sdělná nebo sdělovací, někdy též dorozumívací, informativní. Dále se v analyzovaném korpusu setkáváme s funkcí **funkcí fatickou** (potřeba sdělovat a udržovat kontakty) a s **funkcí emotivní/expresivní** (sebevyjádření mluvčího, zvl. jeho postojů a emocí):

He leído quo lo rpincipal (sic) allí es el osario... pero a mi me dan mucho yuyu esas cosas y no creo que fuera capaz de entrar.

V některých příspěvcích se setkáváme s **funkcí konativní/apelovou** (záměr ovlivnit adresáta, přimět ho k něčemu):

Si vas a ir de Viena a Praga (o al revés), os aconsejo que no dejéis de pasar por Cesky Krumlov, un pueblo medieval que es una verdadera maravilla, lo mejor que puedes visitar en la República Checa. Lo podéis ver en medio día, unas cuatro horas. No os arrepentiréis.

Významná je zde **intertextovost**, se kterou se setkáváme ve 13 příspěvcích. Nejčastěji se jedná o odkazy na různé internetové stránky spojené s cestovním (např. jízdní řády, turisticky zajímavá místa, itineráře cestovních kanceláří aj.) s cílem informovat ostatní uživatele. Vzhledem intertextovosti se můžeme v analyzovaném korpusu setkat i s texty dalších funkčních stylů (např. odborný výklad- texty turistického informačního centra o historii památek v Praze aj.).

dukiss Super Expert	Publicado: Jue May 27, 2010 8:42 pm Asunto: Re: RUTA Rep. Checa (aparte de Praga)	
 Registrado: Jun 07, 2007 Mensajes: 453	<p>Este mayo nos fuimos a la República Checa 10 días, haciendo 4 días de parada en Praga, descataría del viaje los pueblos de Cesky Krumlov el más bonito de todos, Olomouc con su reloj astronómica, las plazas de Trebon y Telc con sus casas de colores, Karlovi Vary con sus aguas termales, el osario de Kutna Hora, las cuevas , los paisajes y los castillos, también pasarte horas y dias callejeando por Praga.</p> <p>Este es el itinerario de mi viaje en mi blog podeis consultar el diario de mi viaje.</p> <p>Día 1 : BARCELONA – PRAGA Día 2 : KARLOVY VARY - LOKET - MARIÁNSKÉ LÁZNE - CESKY KRUMLOV Día 3 : CESKY KRUMLOV - CASTILLO DE HLUBOKÁ - CESKÉ BUDEJOVICE - TREBON Día 4 : TREBON - TELC - CUEVA KÁRSTICA - BRNO Día 5 : BRNO - KROMERIZ - OLOMOUC Día 6 : OLOMOUC - CASTILLO DE BOUZOV - KUTNA HORA - CASTILLO DE KONOPISTE - CASTILLO DE KARLSTEJN - PRAGA Día 7 : PRAGA Día 8 : PRAGA Día 9 : PRAGA Día 10 : PRAGA - BARCELONA</p>	

Obr. 3. Příspěvek obsahující intertextovost (itinerář cesty)¹²

6.2.2. Užitá forma komunikátu (mluvenost/psanost)

Uživatelé diskusního fóra své příspěvky píší, jedná se tedy o komunikáty psané. Nicméně svojí povahou, jako je neformálnost, subjektivita, spontánnost, výskyt expresivních výrazů, vykazuje mnoho prvků typické pro mluvený projev. Těmto prvkům se podrobněji věnujeme v kapitolách zkoumající grafické vyjadřované subjektivity (viz 6.4.2.) a rozbořem výrazů v rovině lexikální (kap. 6.6.).

6.2.3. Ráz komunikátu

Vybrané zájmové diskusní fórum je svou povahou veřejné, ke všem příspěvkům se dostanou i neregistrovaní uživatelé. Ráz komunikátů je tedy veřejný, nicméně uživatelé k sobě mají neformální přístup. Neformální přístup je dán povahou komunikační situace, uživatelé jsou součástí virtuální komunity zaměřené na společný (neodborný) zájem, jsou si

¹² Příspěvek dostupný [online, cit. 7. 3. 2015]:
<http://www.losviajeros.com/index.php?name=Forums&file=viewtopic&t=43557&postdays=0&postorder=asc&start=150>

hierarchicky rovni. Jinou povahu bude mít diskuse mezi odborníky nebo diskuse se známou osobností.

Neformální přístup se v analyzovaném korpusu projevuje v pozdravech (setkáváme se s neformálními pozdravy a oslovení přezdívkami), v přístupu uživatelů k sobě navzájem (převažuje tykání, vykání je ojedinělé). Výsledky analýzy těchto jevů jsou blíže prezentovány v kapitolách 6.3.3 a 6.3.4.

6.2.4. Místo a čas komunikace

Místo asynchronní komunikace je zcela virtuální. Účastníci komunikace jsou od sebe geograficky vzdáleni, jejich skutečná identita není známa, navzájem vystupují pod svými přezdívkami. Příspěvky se zobrazují lineárně dle času zveřejnění. Jakékoliv přelínání či rušení komunikátů běžné pro mluvené projevy, je zde zcela vyloučeno. Dalším kontrastem oproti mluvené řeči je permanence komunikátů. Internetová diskuse může skončit, ale příspěvky jsou uchovány po různě dlouhou dobu. V mluvené komunikaci naše výroky nikdo nezaznamenává a nemůže se k nim zpětně vracet jako v případě psaného textu.

Do asynchronní internetové komunikace můžeme vstoupit a „vnořit se“ do čtení jako v klasické knize, přecházíme po jednotlivých stránkách, abychom se přesunuli od nejstarších příspěvků po nejnovější, či se můžeme zaměřit pouze na příspěvky aktuálního roku. Stejně jako v knize či časopisech se i v asynchronní diskusi setkáváme se členěním textu, kterému se podrobně věnujeme v samostatných kapitolách 6.3.1. a 6.3.2.

Časový odstup mezi příspěvky a jejich členění příspěvků jsou faktory, které odlišují povahu asynchronní komunikace od komunikace synchronní (např. chat). Naše analýza zahrnovala příspěvky zveřejněné od 25. března 2007 do 7. května 2013, na některé příspěvky ostatní uživatelé zareagovali do několika minut, jiné byly několik dní či týdnů bez odpovědi. Na různě dlouhý čas také diskuse „utichla“ a oživily ji až dotazy nově příchozích. Jako čtenáři diskuse můžeme mít pocit, že se jedná o dynamickou konverzaci, ale právě časová vzdálenost mezi příspěvky, přerušení diskuse na několik měsíců, nás přesvědčí o opaku.

6.2.5. Adresát, interakce

Adresátem je skupina lidí autorovi zcela neznámá, adresát/skupina adresátů je v době zveřejnění příspěvku většinou nepřítomna. Povaha komunikace je nepřímá, zprostředkovaná

počítačem či jiným prostředkem výpočetní techniky. Významným prvkem internetové diskuse je **interakce**, na rozdíl od jednosměrného toku typicky psaných textů. Interakcí rozumíme styk člověka s člověkem/jinými lidmi, mluvení (psaní) s nimi, zapojování se do skupin, vyměňování názorů. Tato interakce se v analyzovaném korpusu projevuje formou psaného dialogu, tj. kladením otázek a reakcemi na ně, dále různými zdvořilostními formami, oslovováním uživatelů přezdívkami, užíváním zájmen odkazujících na účastníky komunikace a jinými kontaktními prostředky.

¿Sabes como están los precios de los baños en Karlovy Vary?

Hola, franki , no sé si nos aconsejas que alquilemos un coche o tu lo alquilaste, si es así, puedes decirme que tal se conduce por allí, yo tengo uno de alquilado, para ir preparándome.

Jachard, todo depende de cuanto tiempo tengas.

Muchas gracias a todos por vuestros consejos!! al final fuimos a Kutná Hora...

V komunikační situaci asynchronního diskusního fóra zaměřeného na cestování se různou měrou střídají role pisatelů, ty můžeme rozdělit na tazatele a informátory. Jedna skupina uživatelů (tazatelé) se ptá ostatních účastníků na jejich názory, doporučení, zkušenosti druhá skupina (informátoři) tyto informace poskytují. Někteří účastníci zastupují obě role, např. informují o navštívených místech a zároveň žádají informace o místech jiných.

Dále si skupiny uživatelů můžeme rozčlenit dle míry zapojení do samotné diskuse. V první řadě jsou to aktivní účastníci komunikace, jejich počet můžeme jednoduše zjistit čtením historie příspěvků. V našem korpusu se jednalo o 136 uživatelů. Dalšími adresáty mohou být lidé, kteří diskusi sledující, ale aktivně se nezúčastní – tzv. mlčící posluchači, jejich počet je vzhledem k veřejnému přístupu do diskuse nezjistitelný. Okrajovou skupinou mohou tvořit osoby narušující průběh diskuse, např. virtuální agresí (flaming či trolling) s cílem zasílání nevhodných, provokativních či irelevantních příspěvků. Jelikož je analyzovaný korpus převzat z diskuse, která je moderovaná, s agresivními příspěvky se zde nesetkáváme.

6.2.6. Míra spontánnosti a připravenosti komunikace

Účastníci komunikace jsou si místně i časově vzdáleni, mají možnost přípravy a před samotným odesláním příspěvku mohou jeho obsah zkontrolovat a přeformulovat. Často však ke zpětné kontrole nedochází a výsledný komunikát je obsahově či jazykově nedokonalý.

Důvodem může být jak povaha komunikační situace a funkce textu, která bezchybnost nevyžaduje, tak i jazyková ekonomie projevu¹³. Setkáváme se s nejrůznějšími stylistickými nedostatky (pravopisné chyby, překlepy, nerespektování diakritiky či užití velkých písmen), kterými se budeme zabývat v kapitolách 6.4.1. a 6.5.6.

6.2.7. Téma a jeho uchopení

Komunikace v analyzovaném diskusním fóru je podmíněna diskusí na konkrétní téma, v našem případě je téma „*República Checa – consejos, que ver, excursiones, itinerarios*“. Znalost tématu a komunikační situace jsou (či mohou být při zhlédnutí historie komunikace) účastníkům známy a přispívají velkou měrou k odstranění duplicitních otázek, a dále vedou k tomu, že jazykové vyjádření nemusí být tak úplné jako v psaném projevu nezasazeném v situačním kontextu. Setkáváme se zde s dotazy, doporučeními, recenzemi, které se týkají tématu. Jakýkoliv příspěvek mimo téma je moderátorem smazán či přesunut do jiné relevantní diskuse (např. dotaz na jinou zemi než je Česká republika). Na druhou stranu může moderátor přesunout do diskuse o České republice i příspěvek z jiné „místnosti“, pokud má tento vztah k danému tématu.

¹³ Jazyková ekonomie je tendence ke zjednodušování a zkracování, autor usiluje o co nejmenší námahu při užívání řeči.

<p>REMO Zone Moderator</p> 	<p>Publicado: Mar Jul 17, 2012 2:24 pm Asunto: Re: 4 dias en Republica Checa...¿basico? </p>
 <p>Registrado: May 01, 2007 Mensajes: 15222 Ubicación: Barcelona</p>	<p>baltasor03 Escribio:</p> <div style="border: 1px solid gray; padding: 10px;"> <p>Buenas tardes a todos.</p> <p>he estado leyendo un poco lo de Republica Checa y la verdad no se si esta actualizado o no dado que hai cosas que ponen "actualización".</p> <p>También hay que decir que yo soy muy zopenco para esto de internet y los foros y seguramente sea yo el que no se entera... pero con esto decir.</p> <p>me iré con 2 amigos a Republica Checa 4 dias la primera semana de agosto...y no se que es lo indispensable que tengo que llevar ni como moverme ni esas cosas...es un sitio totalmente desconocido para mi y vamos a la "aventura"...</p> <p>a ver si me podeis decir lo básico y como movernos por ahí...porque vamos...la podemos liar parda por esos sitios... jajaja. (en el sentido de perdersnos o no saber funcionar).</p> <p>Gracias!</p> <p>Saludos!</p> </div> <p>Hola</p> <p>Paso tu mensaje al hilo general de la Republica Checa que es más apropiado.</p> <p>Tienes en la 1ª página de este mismo hilo un Indice de la R. Checa con los hilos más importantes para leer y consultar, seguro que resolverán muchas de tus dudas.</p> <p>Saludos.</p>

Obr. 4. Diskusní příspěvek: dodržení tématu.¹⁴

Nejčastěji diskutované otázky v rámci jsou:

- turisticky zajímavá místa (dotazy, doporučení, popis, zkušenosti recenze)
- itineráře cest (plánované i absolvované)
- cestování v rámci České republika (autopůjčovny, dopravní spojení)
- organizované prohlídky s průvodcem
- ceny hotelů, jízdenek, letenek, výměna peněz
- místní obyvatelé

¹⁴ Příspěvek dostupný [online, cit. 7. 3. 2015]: <http://www.losviajeros.com/index.php?name=Forums&file=viewtopic&t=43557&postdays=0&postorder=asc&start=330>

6.3. Charakteristika textu

6.3.1. Členění textu

V rámci analýzy jsme se zaměřili na členění textu do třech skupin:

1) Text je členěn. Uživatel používá pozdrav či oslovení, odděluje oslovení, samotný text, rozloučení. Delší text člení na odstavce. V 94 příspěvcích se setkáváme se členěním textu.

keshia New Traveller 	Publicado: Sab Ene 26, 2008 10:33 pm Asunto: CIUDADES INOLVIDABLES DE LA REPUBLICA CHECA
Registrado: Ene 26, 2008 Mensajes: 5	Hola a todos!!! Voy en abril 6 días a la republica checa. De los 6 días queríamos alquilar un coche y 2 días utilizarlos para recorrer los pueblos más bonitos. Por internet hablan de un montón de pueblos, al norte, al sur, ... ¿cuáles son los que mas os impresionaron, los que tenían más encanto?? Ahh por cierto, si alguien me puede recomendar alojamiento barato en el centro de praga estaría genial!!! Muchasss graciasss, creo que será un viaje inolvidable por todo lo que he leído!!!!

Obr. 5. Příspěvek s členěním textu

2) Text je členěn částečně, 42 uživatelů nějakým způsobem člení text, oddělují jednotlivé myšlenky (nejedná se tedy o příspěvky psané do souvislého bloku, text je vizuálně přehledný)

maiquer Invitado 	Publicado: Dom Mar 25, 2007 2:15 pm Asunto: Re: ALREDEDORES DE PRAGA
	Gracias viruss por tu consejo, lo tendré en cuenta. ¿Cómo puedo llegar a Cesky Krumlov? No sé si hay autobuses o trenes que te llevan a la ciudad, o es mejor comprar una excursión. Supongo que el precio variará bastante si elijo de una u otra opción.

Obr. 6. Příspěvek s částečným členěním textu¹⁵

3) Text není členěn. Je psán do souvislého bloku nebo členění textu nelze posoudit (např. velmi krátké příspěvky). Jelikož bylo těžké posoudit, kdy je příspěvek krátký a kdy již není členěný, ponechali jsme tato data v jedné skupině, patří sem zbývajících 64 příspěvků.

¹⁵ Příspěvek dostupný [online, cit. 7. 3. 2015]:

<http://www.losviajeros.com/index.php?name=Forums&file=viewtopic&t=43557&postdays=0&postorder=asc&start=0>

arrosabanda Travel Adict Publicado: Sab Jul 11, 2009 10:21 pm Asunto: Re: CIUDADES Rep. Checa (aparte de Praga)

Hola, me gustaria saber si compro billete por internet con la agencia de buses www.studentagency.cz para ir a karlovy o cesky como recojo ticket, gracias

Registrado: Jul 09, 2009 Mensajes: 52

Obr. 7. Příspěvek, kde text není členěn¹⁶

6.3.2. Délka diskusních příspěvků

Za pomoci revizní funkce MS Word jsme v každém příspěvku zjistili počet znaků (bez mezer) a počet slov, následně jsme za pomoci statistických funkcí MS Excel zjišťovali průměrnou délka příspěvků, nejčastější hodnotu délky příspěvků (medián), nejkratší příspěvek (Min), nejdelší příspěvek (Max). Data jsou zpracovaná v tabulce 3.

Délka příspěvků	Počet znaků (bez mezer)	Počet slov (bez mezer)
Průměrná	346	76,8
Medián	253	58,5
Min.	23	5
Max.	3784	741

Tab. 4. Délka diskusních příspěvků

Diskusní příspěvek je typ textu s různou délkou, od krátkých nevětných výpovědí až po rozsáhlý popis navštívených míst.

6.3.3 Přístup uživatelů k sobě navzájem

V 82 z 200 analyzovaných příspěvků byl zaznamenán přístup formou „*tú*“. Sledovány byly tvary sloves a zájmen:

conoces, puedes ir, no te arrepientes, gracias por tu consejo, yo te aconsejo, como tú, aj.

¹⁶ Příspěvek dostupný [online, cit. 7. 3. 2015]: <http://www.losviajeros.com/index.php?name=Forums&file=viewtopic&t=43557&postdays=0&postorder=asc&start=100>

K situacím, kde byla užitá tato forma, patří ve většině případů odpověď na dotaz konkrétního uživatele nebo jiná reakce na příspěvek.

V situacích kdy uživatelé přicházejí do diskuse s novým dotazem, přiklání se k formě „*vosotros*“, tato forma byla zaznamenána v 52 příspěvcích:

me recomendáis, gracias por vuestros consejos, que me podais dar, quería contaros aj.

a dále formy „*alguien/alguno*“, z kterých nelze určit, zda autor příspěvku užívá vykání nebo tykání. Tento jev se objevuje v 18 příspěvcích:

si le puede interesar a alguien, si alguien conoce, que alguien me recomendara,...

Zřídka, a to u dvou příspěvků z výše zmíněných, se objevuje forma „*alguno*“ ve smyslu, kde by bylo vhodnější použít „*alguien*“:

si alguno me puede ayudar, alguno me puede contar más cosas

Přístup „*usted/ustedes*“ byl zaznamenán pouze v 10 příspěvcích:

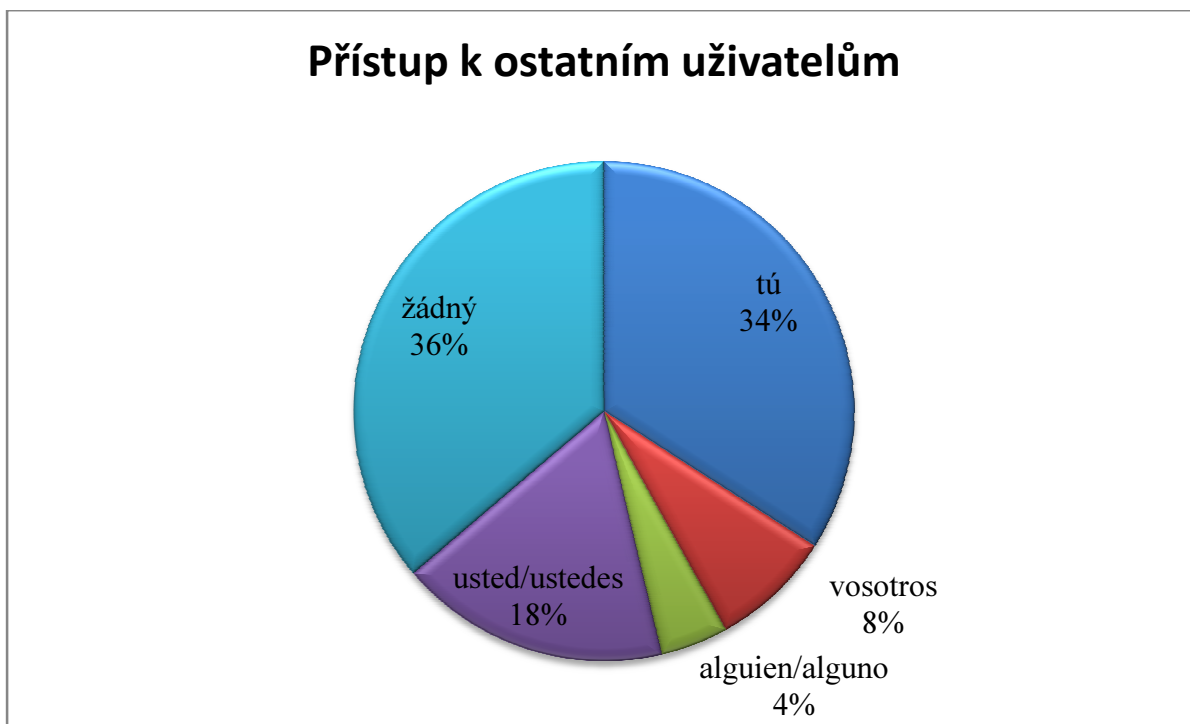
usted puede consultar, pueden recomendarme, tienen que saber , ¿Que nos recomendarían?

Tento přístup byl zaznamenán jak u příspěvků s novými dotazy, tak i reakcemi na ně.

Ve 40 příspěvcích nebylo klíčové sloveso nebo zájmeno, které by blíže určilo přístup k ostatním uživatelům. Patří sem především dotazy a odpovědi v 1. os., případě neosobní 3. os. V 18 z těchto 40 příspěvků se setkáváme s pozdravem nebo oslovením.

Hola, voy a realizar un viaje a centroeuropa parando 5 dias en Praga y republica Checa y otros 5 cerca de Munich. Cualos son los 5 lugares que no deberia perderme por nada del mundo?? (Incluyendo algo de naturaleza)

Gracias

Graf 1. Přístup účastníků diskuze k ostatním¹⁷

6.3.4. Pozdravy

U zájmové internetové diskuze je velmi nepravděpodobný formální pozdrav, toto je dáno povahou komunikační situace. Nově příchozí mohou začít svoji zprávu typu „*Hola a todos*“, pokud účastníci píšou konkrétní osobě, začínají oslovením této osoby, např. diskuze se známou osobností, ale i oslovení konkrétního účastníka v diskusi (Crystal, 2001).

V našem případě se setkáváme s nějakým typem pozdravu, a to v 97 příspěvcích. Pozdravy mohou být adresované buď celé skupině diskutujících, nebo konkrétnímu uživateli. Všechny užité pozdravy mají jedno společné, a to svoji neformálnost.

Nejčastěji se setkáváme s pozdravem „*hola*“:

¡Hola!, Hola!, Hola a todos, Hola Chonina, Hola Viajeros !!!, Hola a tod@s!!,

Ojedinele také v kombinaci s dalším pozdravem:

Hola muy buenas!!!, Hola buenas,

¹⁷ V případě, že se v příspěvku setkáváme s hybridním přístupem k ostatním uživatelům, např. kombinace *tú/vosotros*, jsou tyto příspěvky začleněny jak do skupiny „*tú*“, tak i „*vosotros*“.

S formálním pozdravem „*Buenos días*“ se setkáváme pouze v jednom příspěvku, stejně je tomu v případě „*buenas tardes*“ a „*buenas noches*“.

Častější jsou zkrácené formy toho pozdravu:

buenas, muy buenas, buenas Jachard, buenas otra vez, ...

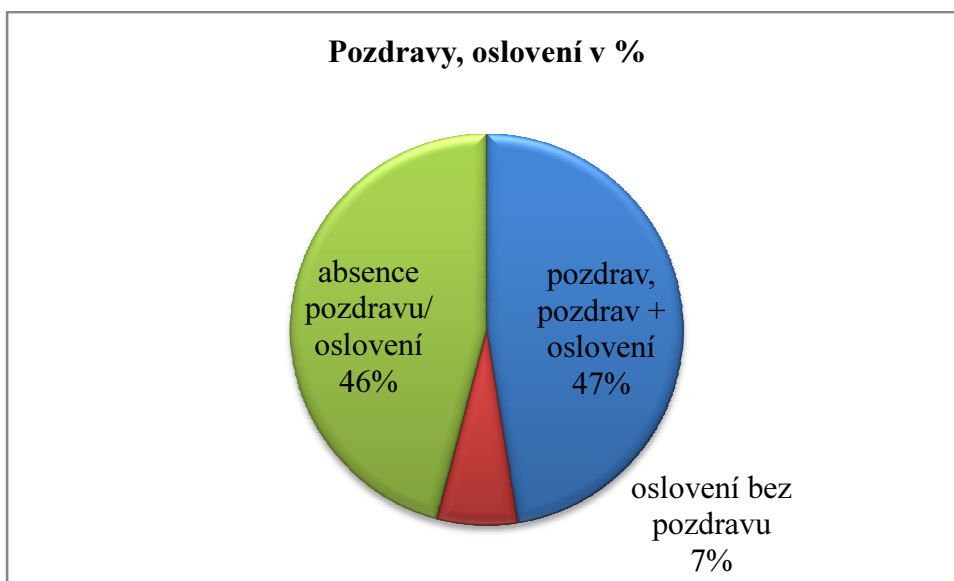
Další pozdravy:

Saludos a foro!!!

Ve 13 případech se setkáváme pouze s oslovením konkrétního uživatele, v jednom případě i kolektivu.

Gale: Si vas de Munich a Praga...., chicos, Muchas gracias Deinonychus,

Ve zbývajících 90 případech pozdrav chybí.

Graf 2. Užití pozdravů a oslovení

V analyzovaných příspěvcích převládají neformální pozdravy a oslovení, z čehož vyvozujeme neformální ráz komunikace.

V internetové diskusi se můžeme občas setkat s různými druhy rozloučení, nejčastější jsou zakončovací fráze typu: *saludos, un saludo, muchas gracias*, nebo jejich kombinací: *un saludo y gracias* či rozvinutějším typem poděkování *Gracias por la respuesta! Gracias por anticipado...*

Ve srovnání s emailem či dopisem, diskusní příspěvky postrádají podpis autora. Důvodem je to, že přezdívka uživatele je zřetelná z hlavičky příspěvku.

6.4. Grafická rovina a ortografie

V této kapitole se snažíme zachytit, zda a do jaké míry daná komunikační situace ovlivňuje grafickou a pravopisnou stránku projevů.

6.4.1. Nedodržování psané normy

Prvně jsme se zaměřili na chyby v oblasti diakritiky (psaného přízvuku), psaní velkých písmen (jak u zeměpisných názvů, tak začátků vět) a interpunkce. Příspěvky jsme si rozdělili do tří skupin **1) ano** (uživatelé chybují, tj. nepoužívají diakritiku, interpunkci, nerozlišují velká písmena), **2) ne** (uživatelé nechybují, tj. psanou normu dodržují) **3) částečně** (uživatelé pravidla dodržují, ale občas udělají chybu). Výsledky jsme přehledně popsali v tabulce 5.

	počet příspěvků			v %		
	ano	ne	částečně	ano	ne	částečně
Chyby v diakritice	41	113	46	20,5	56,5	23,0
Chyby v psaní velkých písmen	13	134	53	6,5	67,0	26,5
Chyby v interpunkci	2	111	87	4,0	55,5	40,5

Tab. 5. Nerespektování psané normy

Ze zjištěných výsledků vyplývá, že nadpoloviční většina příspěvků zcela dodržuje psanou normu. V absolutních číslech se z odchylek od psané normy se v diskusních příspěvcích nejvíce projeví chyby v diakritice (psaném přízvuku), a to v 20 % příspěvcích. Důvodem může být rychlost psaní, ekonomičnost projevu, nedbalost autora, ale také využívání jiných prostředků než počítačové klávesnice (např. tabletu, či mobilního telefonu), kde psaný přízvuk vyžaduje od uživatele větší námahu.¹⁸

Největší odchylka od normy byla však reálně vyzorována v psaní interpunkce. Pouze minimum uživatelů nepoužívalo interpunkci vůbec (krátké výpovědi), většinou se

¹⁸ V rámci analýzy diakritiky jsme kvantitativně nesledovali české geografické názvy, kde jsou diakritické nedostatky přirozené vzhledem k užívání španělské klávesnice, která některými diakritickými znaky nedisponuje. Až na diakritické nedostatky jsou české názvy užívány správně, jsou zcela srozumitelné a jejich zkomolení se objevuje spíše zřídka: *Cescky (Český)*, *kromelitz (Kroměříž)*, *Karjstein (Karlštejn)*, *Cesky Crumlob (Český Krumlov)*

v příspěvcích interpunkční znaménka objevují, nicméně jejich užívání je v 55 % procentech nedostatečné či nesprávné. Největšími chybami v této oblasti bylo nedodržování mezery za interpunkčními znaménky, nebo naopak nadbytečné mezery před interpunkčními znaménky, dále nedodržování dvojic tázacích či zvolacích znamének, ukončování věty čárkou místo tečky a psaní různého množství teček ukončující větu/nedokončenou výpověď.

8-9 Praga

10 retorno.....(sic) demasiado poco Praga, no vale la pena estar un dia (sic) más en Cesky o en Karlovy???

Pouze v 10 příspěvcích jsme zaznamenali nerespektování pravidel španělského pravopisu, co se týče záměny grafémů či úmyslné zkracování slov.

Příklady záměny grafémů:

k místo *c/q (cerka, tampoko, kieras, pokita, ...)*

x místo *ch (muxo, anoxecer, ...)*

i místo *y (hai)*

y místo *ll (yegar, yegó, cosiyas)*

b místo *v (estube, cerbeza)*

Příklady zkracování slov:

k místo *que*

esq místo *es que*

pq místo *porque*

Opět je tento jev vzhledem k výskytu (pouze 5% příspěvků) ojedinělý, domníváme se, že výskyt bude frekventovanější spíše v synchronním typu komunikace (skype, chat) a SMS komunikaci.

6.4.2. Vyjadřování emocionality

V této kapitole se snažíme zachytit, jak účastníci komunikace graficky vyjadřují **emoce/subjektivitu**. Tento pojem je velmi široký a proto není naším cílem se mu věnovat

komplexně. Spíše se snažíme o zachycení prvků, které jsou typické pro vyjádření subjektivity v elektronické komunikaci.

Jedním z projevů emocionality je důraz, tedy zvýraznění částí výpovědi podle subjektivního postoje mluvčího k obsahu daného komunikátu. V mluveném projevu ho tvoří síla a melodie hlasu, ale také zvýraznění artikulace, někdy i zpomalení tempa řeči.¹⁹ V psaném projevu mohou být důraz a s tím spojené emoce nahrazovány graficky. V naší analýze jsme se zaměřili na zvolací věty, zmnožení grafémů (pouze hlásek) a užívání emotikon. Ačkoliv se jedná o kontakt nepřímý, zprostředkovaný internetem, svojí neformálností, prvky subjektivity či emocionality při nazírání na téma, se přibližuje typicky mluveným komunikátům náležejícím k prostěsdělovacímu stylu.

	počet příspěvků		v %	
	ano	ne	ano	ne
zvolací věty	52	148	26	74
reduplikace grafémů	8	192	4	96
užívání emotikon	30	170	15	85

Tab. 6. Zpracované výsledky – vyjádření emocionality

Účastníci komunikace vyjadřují svoje emoce (překvapení, vzrušení, nadšení aj.) nejčastěji zvolacími větami, a to v 52 příspěvcích, zvolací znaménka jsou často ještě zmnožená.

He entrado en ésta página web que pone aquí para ver los trayectos a Karlovy Vary y Cesky Krumlov pero está en checo!!

tiene una capilla- osario de lo más interesante!!

...en cuatro o cinco días me marchó para allá!!

Další skupinou je vyjadřování emocí pomocí emotikon, tento jev jsme zaznamenali ve 30 příspěvcích.

😄 *Lo pasaron genial.*

Va a ser que no. 🤖

Vyjádření emocionality pomocí reduplikací hlásek byl jev spíše ojedinělý:

¹⁹ M. Krčmová, Fonetika a fonologie, [online, cit. 15. 3. 2015]. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/ff/ps09/fonetika/tisk_2009/ch07s02.html#d0e9232

Muchasss graciasss, ahhhhhhh, graaacias, uffffff

Zde předpokládáme, že tento jev bude frekventovanější v synchronní komunikaci (např. online chat).

Dalším prvkem komunikátu zasazeného subjektivitou či emocionalitou je frekventovaný výskyt sloves, vyjadřující autorovy postoje či hodnocení, např. *parece/me parece, yo creo,/creo yo, supongo, digo* aj.

...encontré unos precios muy buenos (creo yo), para fin de semana...

Yo he estado en Olomouc, y bueno creo que hay ciudades más bonitas para ver.

...me parece una alternativa mejor y más cómoda, además de segura.

...y supongo que ya comeremos por ahí.

...que os parece este itinerario?

Te lo digo porque desde ceske estás a un paso de Telc.

6.5. Morfosyntaktická rovina

V rámci této kapitoly se zaměříme na analýzu morfosyntaktické stránky stylu zájmového diskusního fóra. V první řadě, kvantifikujeme délku jednotlivých příspěvků, jejich strukturu a četnost jednotlivých druhů makrosegmentů (výpovědí), dále se budeme zabývat výskytem deiktických prvků a elips, které dokazují kontextuální zakotvenost, popíšeme strukturu užitých slovesných časů a poukážeme na frekventovaný výskyt číslovek. Následně zmíníme morfologické nedostatky způsobené spontánností a nedbalostí projevu.

6.5.1. Makrosegmenty

V analyzovaném korpusu, tj. 200 příspěvcích se setkáváme celkem se 1098 makrosegmenty. V následujících tabulkách jsou zpracovány počty makrosegmentů v jednom diskusním příspěvku (tab. 7) a následně jejich četnost (tab. 8).

	Počet makrosegmentů v jednom diskusním příspěvku
Průměr	5,16
Medián	4
Min.	1
Max.	21

Tab. 7. Počet makrosegmentů v jednom diskusním příspěvku

Statistická zkratka	Makrosegment	Četnost
NV	Nevětná výpověď	387
VJ	Věta jednoduchá	285
S2	Souvětí o 2 větách	187
S3	Souvětí o 3 větách	112
S4	Souvětí o 4 větách	64
S5	Souvětí o 5 větách	26
S6	Souvětí o 6 větách	18
S7	Souvětí o 7 větách	10
S8	Souvětí o 8 větách	1
S9	Souvětí o 9 větách	4
S10	Souvětí o 10 větách	3
S11	Souvětí o 11 větách	1

Tab. 8. Druhy makrosegmentů a jejich četnost

Z těchto dat vyplývá, že nejčastěji zastoupený diskusní příspěvek má 4 makrosegmenty (medián), co se týče jejich složení, v diskusi se nejčastěji vyskytují nevětné výpovědi, věty jednoduché a souvětí o dvou až čtyřech větách. Vysoký počet nevětných výpovědí je kromě pozdravů, oslovení a krátkých zdvořilostních forem, ovlivněn sdílením itinerářů cest, které jsou pro dané téma velmi frekventované.

<p>Yoyi Super Expert</p> <p>Registrado: Mar 27, 2007 Mensajes: 336</p>	<p>Publicado: Lun Oct 03, 2011 9:59 am Asunto: Re: República Checa. Consejos, que ver, Excursiones, Itinerarios</p> <hr/> <p>Hola viajeros os pongo mi ruta por Rep.Checa ver que os parece; Día 1.- Llegada a Praga Días 2, 3 y 4.- Visita de Praga Día 4.- De Praga a Karlovy Vary Días 5.- De Karlo Vary a Marianske Lazne Días 6.- Cesky Krumlov Días 7.- Trebon, Telc y Trebic, vuelta a Praga Día 8.- De Praga a Madrid</p>
---	--

Obr. 8. Příspěvek s velkým množstvím nevětných výpovědí²⁰

Ze zjištěných výsledků vyplývá (viz tab. 8), že ani počet dlouhých, syntakticky složitějších souvětí není zanedbatelný, především v příspěvcích se subjektivním vyprávěním či popisem míst.

Jelikož se jedná o psané komunikáty převážně nepřipravené, spontánní a neformální, setkáváme se s volnější větovou skladbou a se slovosledem, subjektivně ovlivněným pocitem autora.

Para ir a karlovy (sic) teníamos un coche que alquilamos desde España con Hertz y te permite desviarte un poco como así hicimos y fuimos a Plzen (sí, el sitio de la cerveza, y la verdad es que fue todo un descubrimiento, en una mañana ves el centro, comes -mas barato que en otros sitios- y luego fuimos para Karlovy.

6.5.2. Deixe²¹

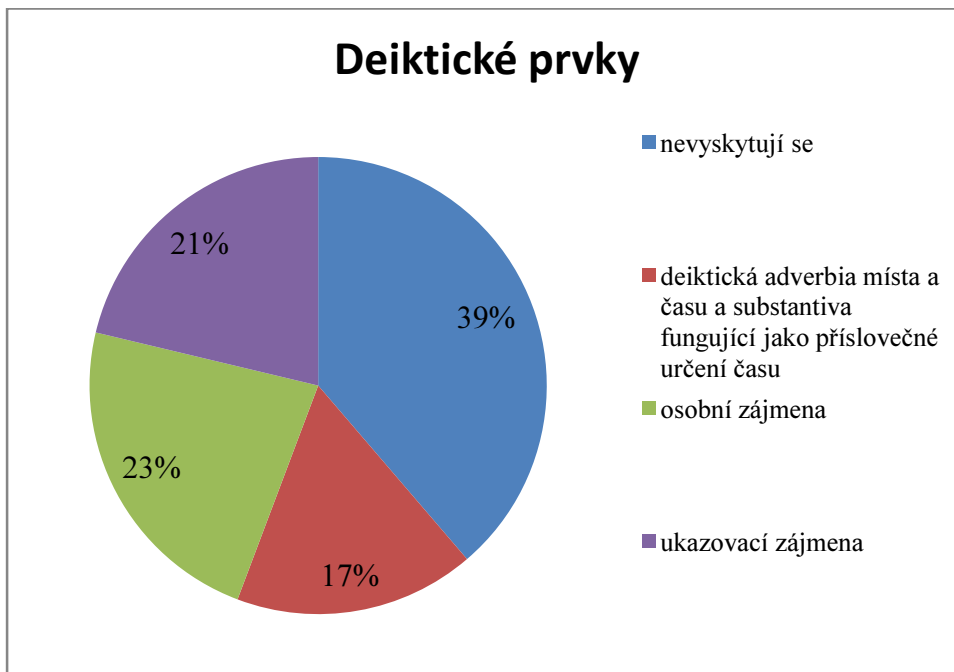
Jelikož se jedná o projevy vázané na konkrétní komunikační situaci, tedy kontextově zapojené, hojně se vyskytují deiktická adverbia, osobní a ukazovací zájmena. Jak již jsme se zmínili v kapitole věnované rozdílům mezi psaným a mluveným jazykem, právě vysoká frekvence deiktických prvků je typická pro mluvený projev. Tři vybrané skupiny deiktických prvků, a to 1) adverbia místa a času a substantiva fungující jako příslovečné určení času, 2)

²⁰ Příspěvek dostupný [online, cit. 12. 3. 2015]:

<http://www.losviajeros.com/index.php?name=Forums&file=viewtopic&t=43557&postdays=0&postorder=asc&start=280>

²¹ Ukazování mimo jazyk na objekty reality, zvl. pomocí zájmen a adverbii.

osobní zájmena a 3) ukazovací zájmena, byly kvantitativně analyzovány s následujícím výsledkem:

Graf 3: Výskyt deiktických prvků

V 91 přípěvcích se tyto prvky nevyskytují, ve zbývajících 109 přípěvcích se setkáváme deiktickými prvky v různé míře, v některých pouze v s jednou skupinou, v jiných se vyskytují prvky všech tří skupin. Při analýze byl zjišťován výskyt skupiny deiktických prvků v daném přípěvku, nikoliv jejich počet. Nejfrekventovanější byly osobní zájmena (*yo, tú, nosotros*) v 54 přípěvcích, dále ukazovací zájmena (*este, esta, esos,...*) v 50 přípědech a deiktická adverbia místa a času a substantiva fungující jako příslovečné určení času ve 40 přípědech (*aquí, allí, este año, ayer, próximo lunes, el verano pasado,...*).

6.5.3. Elipsy²²

Dalším znakem kontextuálně ukotveného projevu je výskyt elips. Kontext tedy specifikuje potřebnou vnější informaci o významu, doplňuje to, co je elipsou vynechané (Čermák, 2011, s. 187). Elipsy se vyskytují jak v psaném, tak mluveném komunikátu, v každém z nich však fungují jinak. V mluvené řeči se popisovaný předmět nachází před účastníky komunikace a komunikační situace se vyvíjí v určitém situačním kontextu.

²² Elipsa je obvykle pojímána jako vypuštění části struktury.

V psaném textu fungují elipsy jako prostředek odkazování na kotext, tj. týkají se jazykového materiálu v okolním textu.

V našem případě fungují elipsy stejně jako v typicky psaném jazyce a projevují se pouze v rámci kotextu jednoho příspěvku.

*Aún así yo te recomiendo que te acerques a Cesky Krumlov a pesar de las 2,30 horas de viaje de ida y otras tantas (**horas**) de vuelta.*

*En septiembre voy a República Checa 8 días, de los cuales voy a pasar 6 (**días**) en Praga y 2 (**días**) fuera de Praga.*

6.5.4. Užití slovesné formy

V morfologické rovině jsme se kvantitativně zaměřili na užití slovesné formy, a to po stránce formální, nikoliv významové.

INDIKATIV				
prézens	Minulý čas (préteritum)			
	indefinido	imperfektum	složené perfektum	plusquamperfektum
1045	35	150	81	4

INDIKATIV			
kondicionál	Budoucí čas (futurum)		
	jednoduchý	opisný	perfektum
95	84	35	1

SUBJUNTIV				IMPERATIV
prézens	imperfektum	složené perfektum	plusquamperfektum	prézens
86	16	2	1	26

NEOSBNÍ TVARY			
infinitiv	gerundium	participium	složené formy
385	33	5	6

Tab. 9. Užití slovesné formy

Analyzovaný korpus je velmi heterogenní z hlediska užití slovesných forem. Z celkem 2090 užitých slovesných forem je polovina z nich v indikativu prézenta, často i ve významu budoucnosti.

*Hola,
a finales de marzo **viajo** a la republica checa una semana, 4 dias **queremos** pasarlos en praga
y tres haciendo un recorrido por lugares tipicos, que os parece este itinerario?*

Druhou nejčetnější skupinou jsou neosobní tvary infinitivní²³.

*Yo iba por mi cuenta y no lo pude ver, pero **pasear** por dentro el castillo, **ver** los jardines,
subir a la torre, **ver** el teatro, vale la pena.*

Časté jsou i věty, ve kterých se neobjevují žádné osobní tvary, např.

*Como **llegar** hasta Konopiste, en trein hasta Benesov?
Posible **combinar** visita Konopiste con Telc, en transporte publico en un dia?*

Nezanedbatelný je i výskyt gerundiálních kondenzorů:

*...o bien las cuevas de Javoricko, se pueden visitar **usando** transporte público o sólo
alquilando coche...*

Z minulých časů převažuje perfektum. Vyrovnaně je zastoupeno užití jednoduchého budoucího času (futuro simple), kondicionálu, složeného minulého času, a subjuntiva prézenta.

Právě užití kondicionálu lze v mnoha případech chápat i jako formu zdvořilého přístupu k ostatním uživatelům:

*¿**podría** alguien echarme una mano y decirme dónde puedo averiguarlo de una forma más o
menos sencilla?*

*...que plan me **aconsejariais** ? **Estariais** los 3 dias en Praga o **hariais** una escapada a Cesky
Krumlov o a Karlovy Vary?*

S imperativem se setkáváme v 26 případech, jak adresovaným skupině, tak jednotlivcům.

perdonad, disculpad, intenta aprenderte, disfruta el viaje aj.

²³ Nefinitivní tvary slovesné (infinitiv, gerundium a participium) fungují ve španělštině jako kondenzory druhého sdělení v polopredikačních klauzulích, jednak jako výstavbové prvky komplexních predikátů (Zavadil, Čermák, 2010). V prvním případě je považujeme za samostatné větné členy, v druhém je chápeme jako součást morfologického tvaru verba finita (tzv. perífrasis verbal). V naší DP jsme analyzovali pouze tvary ve formě kondenzorů sdělení. Pro docílení objektivních výsledků (započítání kondenzorů, nikoliv součástí morfologických tvarů verba finita) jsme nejasné výrazy konzultovali se seznamem RAE, dostupný na http://profedelengua.es/Las_perifrasis_verbales_segun_la_RAE.pdf

6.5.5. Číslovky

V analyzované diskusi mají velmi silné zastoupení číslovky, které se objevují ve 122 příspěvcích, tento jev můžeme připsat samotné povaze textu, kde si účastníci sdělují nejrůznější informace, které by se bez číslovek neobešly (ceny, data, časy, itineráře, apod.). Zaměřili jsme se na číslovky základní a řadové a následně formu, jakou je účastníci zapisují. U většiny příspěvků obsahující číslovky převažuje zápis čísly (88 případů), u 45 příspěvků se setkáváme se zápisem slovním, 22 příspěvků je hybridních, uživatelé užívají obou možností zápisu.

No creo que tenga tiempo en un día a ver los 4, pero creo que si me dará tiempo a ver tres.

Vysoká frekvence užití zápisu čísly je na jednu stranu dána povahou zapisovaného jevu, např. časové údaje (*18:00, 17 h, 18 oct, 31 de julio*) či měny (*120 coronas*), na druhou stranu je tento jev důkazem jazykové ekonomie, účastníci používají zápis čísly tam, kde by bylo vhodnější zvolit zápis slovní.

se tiene tiempo recomendando ver las 2

los 3 tours del castillo

Estaremos 3 noches en Budapest

un viaje de 1hora y media

6.5.6. Morfologické nedostatky

V morfologické rovině se občas setkáváme s chybami, jako je nesoulad rodů (*alguna día, mío mujer, otra consulta es práctico, la ruta está chulo, ...*), ojediněle s nesouladem čísel (*si vas a Praga, os aconsejo*) či neshodou podmětu s přísudkem (*la mayoría cierran, alguno conocéis*).

Výše popsané chyby jsou opět způsobeny spontánní povahou textu a nedbalostí jeho autorů.

6.6. Lexikální rovina

Repertoár jevů v oblasti lexikální je velmi široký, proto na rozdíl od minulých kapitol neusilujeme o kvantitativní zobrazení, ale spíše kvalitativní popis jazykových prostředků, jako

jsou neologismy, kolokviální a expresivní výrazy, interjekce (citoslovce), pragmatické markátory, zkratky a symboly.

6. 6. 1. Neologismy

Neologismus (Čermák, 2011, s. 300) chápeme jako nevžitý, neustálený novotvar, nové slovo, popř. jeho nové užití nebo jinou novou jednotku v jazyce vzniklou, popř. do něj převzatou odjinud (slovní výpůjčky).

V rámci analýzy budeme považovat veškerá nová slova a výrazy, které jsou vnímány jako ne všeobecně sdílené (výkladové slovníky s nimi nepočítají).²⁴

Níže vycházíme s klasifikace neologismů dle Filipce a Čermáka (1985, s. 100-101):

6.6.1. 1. Neologismy vzniklé změnou formy lexému

Do této kategorie řadíme takové nové lexémy, které vznikly derivací, kompozicí, abreviací, souslovné a frazeologické neologismy.

V analyzované diskusi se setkáváme s výrazem „*estar envoraginadas*“ odvozeného od slova „*el vorágine*“ (vír):

*Mi hermana y yo vamos a visitar la R. Checa en octubre, y **estamos completamente envoraginadas** planificando: queremos ver muchas cosas, y al mismo tiempo disfrutar relajadamente de cada lugar, qué os voy a contar!*

Ve čtyřech případech nacházíme neologismus „*el forero*“, který v užitém smyslu znamená účastník diskusního fóra, odvozeného od slova „*el foro*“ (fórum):

*Hola **foreros** viajeros!!, ...parace que la mayoria (sic) de los **foreros** estasn (sic) de vacaciones...*

Dále výraz „*tomtom*“ (název navigačního zařízení), pojmenován přenesením významu na základě věcné souvislosti.

*...4 horas de conduccion diarias segun (sic) **tomtom**...*

²⁴ Výrazy, které považujeme za neologismy, jsme konzultovali ve výkladovém slovníku RAE [online] a výkladovém slovníku Salamanca .

Z frazeologických neologismů zmiňujeme výrazy „*duda existencial*“ ve smyslu „pregunta muy difícil“,

Pues nada, tengo una duda existencial jejeje. Voy a visitar varios de los castillos como Konopiste, Cesky Sternberk, Kartstejin (sic) y Krivoklat. Quiero ir por mi cuenta y he visto que solo son visitas guiadas pero seguramente en ingles y al ir con mi madre, esta no entiende nada de ingles (sic)... te dan textos en español, hay tours en español???

„*dar mucho yuyu*“ ve smyslu „dar miedo“

el osario... pero a mi me dan mucho yuyu esas cosas y no creo que fuera capaz de entrar.

„*salir por un riñón*“ ve smyslu „costar/valer un riñón²⁵“ tento výraz chápeme pouze jako částečný neologismus, kdy dochází k rozšíření stávající varianty.

6.6.1.2. Neologismy vzniklé přejímáním slov z cizích jazyků (slovní výpůjčky)

Ze slovních výpůjček jsme ve zkoumaném materiálu zachytili převážně **anglicismy**:

un link (un enlace), *el planning* (un planeamiento), *el ticket* (un billete), *el supermarket* (un supermercado), *el daytrip* (el viaje de un día), *los post* (las contribuciones al foro), *un tour* (la ruta), *check in* (registrarse) a dále zkratka *AM* (por la mañana). Většina těchto neologismů je spojena s lexikem cestovního ruchu.

Některé anglicismy, které pochází z prostředí informačních technologií, již ve španělském lexiku zdomácněly a vyskytují se ve výkladovém slovníku RAE. Z výrazů vyskytujících se v analyzovaném korpusu zmiňujeme např. *el blog*²⁶, *la web*²⁷. Z jiných jazyků, a to z češtiny, nacházíme pouze výraz *la pivo* (cerveza).

6.6.1.3. Sémantické neologismy

Sémantické neologismy znamenají přiřazení nového významu běžně užívaným slovům, původní forma je zachována, nový tvar se liší pouze významem. Tuto kategorii zmiňujeme pro ucelení klasifikace, nicméně v analyzované diskusi jsme se s tímto typem neologismu nesetkali.

²⁵ Coloquial, intensificador, Costar o valer mucho <una cosa>, Diccionario Salamanca, s. 1402

²⁶ Definice „blog“ podle RAE [online, cit. 12. 4. 2015], <http://lema.rae.es/drae/?val=blog>

²⁷ Definice „web“ podle RAE [online, cit. 12. 4. 2015], <http://lema.rae.es/drae/?val=web>

6.6.2. Kolokviální a expresivní výrazy

Analyzovaný korpus je velmi bohatý na kolokviální a expresivní výrazy, které byly dříve typické výhradně mluveným komunikátům. S příchodem nových médií a především internetu však zaznamenáváme tyto výrazy i v komunikátech psaných.

V několika příspěvcích se objevují diminutiva, která mají význam převážně emocionální, méně již kvantitativní. Setkáváme se s diminutivy substantiv a adjektiv, např.

*...vi el castillo y además había una **fiestecilla** medieval.*

*...te haces el recorrido de las fuentes bebiendo un poquito **tiendecitas** en cada una.*

*...lo mejor es ahorrar un **poquitín** más y en octubre **semanita** y así poder hacer alguna excursión por los alrededores*

*Cuando yo fui, salimos **tempranito** de Praga...*

*También, a nosotros nos pillaron obras en la carretera y por eso tardamos un **poquito** más.*

*Acabo de reservar un vuelo hacia Brno (por que era más **baratillo**).*

*...o dos días por **pueblecitos** de los alrededores...*

Tyto výrazy jsou časté ve spontánní hovorové řeči při prezentaci objektu s emotivním záměrem.

Velmi frekventovaný je rovněž výskyt kolokviálních výrazů či slovních spojení, např.

escapada/ hacer escapada²⁸, montón de, chulo, chiribitas²⁹, ni en broma, es paliza, pillar (un auto), pillamos (un festival de música), estar hartos, estoy hecha un lío, fenomenal, genial, soy muy zopenco, tener buena pinta, liar parda, el rollo, el curro aj.

V analyzovaném korpusu nacházíme i řadu frazémů:

caer como anillo al dedo, por nada del mundo, son de cuentos de hadas, aparcar es una odisea, programar la ruta al milímetro, tragar la info como una bendita, tirar la foto y punto, no tener gran cosa, comerse la cabeza, más vale poco que nada aj.

²⁸ Escapada, coloq. Viaje breve para relajar se y descansar de trabajo, Samlamanca, s. 643

²⁹ Chiribrita, pl. coloq. Partículas que, vagando en el interior de los ojos, ofuscan la vista, RAE, [online, cit. 12. 4. 2015], <http://lema.rae.es/drae/?val=chiribitas>

6.6.3. Pragmatické markátory a citoslovce

Pragmatické markátory (šp. *marcadores pragmáticos, marcadores del discurso*) jsou výrazy, které nějakým způsobem modifikují významovou platnost výpovědí, větných členů nebo celých vět, přičemž samy větněčlenskou funkci zpravidla neplní (Zavadil, Čermák, 2010 s. 406-407).

Ve starší gramatické tradici se v této souvislosti mluvilo jen o částicích, následné zkoumání vedlo k poznatku, že se ve větách vyskytují také slova adverbialní povahy, která však neplní větněčlenskou funkci adverbii vlastní, protože se vztahují k celé výpovědi, kde plní celou řadu funkcí. V 80. letech 20. st. přinesl F. Čermák z anglosaské teorie gramatiky termín komentory, které lépe vystihují povahu daných lexikálních jednotek. V moderní lingvistice se však nakonec prosadil termín pragmatické markátory výpovědi, jejich zkoumání je stálena programem současné lingvistiky. Proto dosud nebyla podána jednotná a obecně přijímaná klasifikace těchto prostředků (Zavadil, Čermák, 2010 s. 406-407). Pragmatické markátory umožňují propojení textových fragmentů, slouží jako prostředek koheze textu a také jako prostředek členění a organizace promluvy. Nejsou typické pouze pro mluvený jazyk, i když některé z nich jsou spojené s mluveností a bezprostředností, např. kontaktní prostředky se projevují při vyšší míře dialogičnosti a interakce.

V analyzovaném korpusu jsme kvantifikovali pragmatické markátory, které plní v komunikátech různé funkce (viz tab. 10). Neděláme si zde nárok na plný výčet, spíše se snažíme poukázat na jejich výskyt a polyfunkčnost. V tab. 10 jsme vycházeli ze členění funkcí J. Portolése (1998), přesto že je daný výraz přiřazen pouze jedné funkci, může mít ve skutečnosti i významy alternativní (např. podle postavení ve větě apod.)

Kontaktní markátory typické pro mluvený projev jsou v analyzované diskusi jevem spíše marginálním, čtenější zastoupení mají markátory navazovací a markátory zesilující důraz sdělení. Obzvláště frekventovaný je výraz „*de verdad*“, který funguje jako prostředek modalizace (vyjadřující subjektivitu, postoj). Na druhou stranu se zde vzhledem k malému rozsahu textů neseťkáváme s markátory výčtovými.

Funkce	Výraz	Četnost	Příklad
kontakto v á	hombre	1	<i>Hombre por poder se puede claro...</i>
	mira	1	<i>El dia (sic) 11 mira era uno de los que menos me preocupaba...</i>
	¿no?	1	<i>praga (sic) puede durar 3 o 4 dias (sic) no?</i>
	a ver ³⁰	6	<i>a ver si podeis (sic) ayudarme!</i>
vysvětl o vací	o sea	2	<i>Voy del 10 al 16. O sea, 7 dias.</i>
	es decir	1	<i>y disfrutarla lo mas (sic) posible, es decir ver los lugares mas comunes (sic)...</i>
navaz o vací	pues	10	<i>Pues no se si tendre (sic) tiempo suficiente.</i>
			<i>Pues yo la proxima semana tiro para la Rep Checa partiendo desde Alemania.</i>
	por lo tanto	1	<i>...por lo tanto son 8 dias allí para ver cosas.</i>
	pero	9	<i>Pero me han comentado que existe el peligro...</i>
entonces	1	<i>Entonces , quemas (sic)ciudades añadirías al recorrido...</i>	
zsiluj í důraz	en realidad	1	<i>...en realidad queremos si queremos pasar algo de tiempo en Praga.</i>
	de hecho	2	<i>De hecho nuestro coche de alquiler era de ese tipo.</i>
	la verdad	22	<i>La verdad es que he leído bastante en los foros.</i>
			<i>tambien(sic) estube(sic) en trebic (sic) y la verdad no me parecio(sic) gran cosa...</i>
	claro	2	<i>Hombre por poder se puede claro...</i>
desde luego	2	<i>Y desde luego, falta le hace una buena limpieza</i>	
formulac e sdělení	bueno	9	<i>Una buena guía que no se basa sólo en praga (sic) es la de la republica (sic) checa (sic) y eslovaca (sic) de Lonely, bueno a mi al menos me fué (sic) muy útil, espero que te sirva.</i>

Tab. 10 Pragmatické markátory

Na rozdíl od pragmatických markátorů je zastoupení citoslovecí v analyzovaném korpusu mnohem řidší. Jedná se především o apelové výkřiky nedenuinativní povahy:

jajajaj, jejeje, uffffffff, uy, ahh, ...

³⁰ Výraz „a ver“ se v klasifikace J. Portolése nevyskytuje, pro jeho frekventovaný výskyt jsme ho však do přehledu zařadili. V jiných zdrojích se však ve funkci kontaktové vyskytuje (Los marcadores discursivo-conversacionales de más alta frecuencia en el español de Valdivia, Estudios Filológicos, N° 33, 1998, s. 93-103): Výraz „a ver“ slouží jako prostředek pro udržení kontaktu s komunikačním partnerem a kontroly jeho pozornosti.

6.6.4. Zkratky

Výskyt zkratk a symbolů je důsledkem toho, že si účastníci komunikace chtějí komunikaci urychlit či usnadnit. Symboly a některé zkratky jsou záležitostmi pouze psaných komunikátů, v mluvené komunikaci by nebyly možné.

Někteří uživatelé si zkracují víceslovné geografické názvy, např. *C.Krumlov*, *C.Budejovice*, *Rep. Čecha*, *R. Čecha* nebo je rovnou univerbizují *Krumlov*, *Budejovice*, *Cesky*, *Karlovy*, *Chequia*.

Ze zkratk je častá zkratka měrová *km* (kilómetros) nebo její nesprávně vytvořený ekvivalent v plurálu *kms*. Zkracování měnových jednotek je méně časté: *199kc* nebo *70Kc* (coronas checas), *35 e* (euros). Ve většině případů se vyskytuje nezkrácený tvar euros.

Účastníci také zkracují některá delší slova či výrazy univerbizují (tyto jevy se rovněž vyskytují v mluveném projevu), patří sem např. *un auto* (un automóvil), *un privado* (un correo privado), *tranqui* (tranquillo/tranquilla), *la web* (la página web).

Závěr

S rozšířením Internetu, který se stal součástí života běžných uživatelů, vzrostla také obliba různých forem internetové komunikace. V naší práci jsme se zaměřili na zájmovou diskusi zaměřenou na cestování do České republiky, která spadá do komunikace asynchronní.

Předmětem naší analýzy byly diskusní příspěvky zájmové diskuse na předem známé **téma**, a právě konkrétní téma jako slohotvorný činitel hraje v této formě komunikace významnou roli a odlišuje ji od jiných forem internetové komunikace. Účastníci mají přístup k informacím o tématu, které je jim společné a v rámci kterého sdílejí informace a zkušenosti. Diskuse na dané téma má svou historii a průběh v řadě několika let, průběh diskuse působí dynamicky i přes skutečnost, že jednotlivé příspěvky na sebe nenavazují ihned, ale i s odstupem několika dnů až týdnů.

Dalším významným slohotvorným faktorem byl **adresát**, který je v této formě komunikace autorovi neznámý. Vzhledem ke společnému zájmu účastníci komunikace tvoří „virtuální“ komunitu, která je veřejně otevřená a má pomáhat sdílet zkušenosti o společném tématu. Analyzovaná diskuse je dialogické povahy, zjednodušeně řečeno, různou měrou se zde střídají role tazatelů a informátorů (poskytovatelů informací). Významným prvkem internetové diskuse je **interakce** mezi účastníky komunikace, na rozdíl od jednosměrného toku typicky psaných textů. Interakce se v analyzovaném korpusu projevuje kladením otázek a reagováním na ně, různými zdvořilostními formami, oslovováním uživatelů přezdívkami. Výskyt kontaktních markátorů typických pro mluvený projev (*hombre, oye, mira, ...*) je zde jev marginální, čtenější zastoupení mají markátory navazovací a markátory zesilující důraz sdělení. Komunikace mezi uživateli je neformální a zdvořilá.

Cílem naší práce bylo poukázat na pronikání prvků vyhrazených dříve pouze mluvenosti do sféry psaných textů. Po stylistickém rozboru vybraných jevů docházíme k závěru, že diskusní příspěvek je hybridní textový typ, který je svou povahou psaný, ale vykazuje mnohé znaky komunikátů mluvených. Jedním z prvků psaného komunikátů je užívání grafiky a psané normy jazyka. I když některé příspěvky na normy psanosti rezignují. Svou roli zde hraje jazyková ekonomie, uživatelé jednoduše normu nedodržují, neb její dodržování vyžaduje větší úsilí. Navíc charakter komunikační situace nevyžaduje bezchybnost, odchylky od normy jsou zde respektovány (na rozdíl od komunikátů jiných stylových sfér). **Typicky psanému textu** odpovídá prostorová ohraničenost a permanentnost.

Analyzovali jsme příspěvky zveřejněné v průběhu pěti let, které jsou veřejnosti i po takto dlouhé době stále dostupné. Diskuse je členěna na příspěvky podle data zveřejnění od nejstaršího po nejnovější, čtenář může libovolně diskusí listovat a procházet jednotlivé stránky. Diskusní příspěvky jsou prostorově ohraničené, s časovým odstupem dohledatelné, jejich pozice je v rámci diskusního fóra statická.

Diskuse jako celek je přehledně organizována a členěná na stránky a jednotlivé příspěvky. Nicméně členění jednotlivých příspěvků je již různé, dle přístupu autorů. Téměř polovina příspěvků je členěna zcela správně, uživatelé člení text do odstavců, oddělují oslovení a pozdravy při zahájení dialogu, stejně tak jak závěrečné poděkování či pozdrav. U 64 příspěvků se členěním nesetkáme vůbec, většinou se jedná o velmi krátké příspěvky, zbytek příspěvků je členěn alespoň částečně.

Příspěvek je textový typ o různé délce, v analyzované diskusi se setkáváme s průměrnou délkou 76,8 slov a nejčastější délkou (medián) 58,5 slov. Průměrná délka příspěvků je oproti mediánu zapříčiněna délkou některých příspěvků (až 741 slov). Dlouhé příspěvky vznikají mnohdy díky intertextovosti, která se projevuje např. kopírováním informací z oficiálních webových stránek měst či informačních turistických center. Na druhou stranu se setkáme i s příspěvky o pěti slovech. Nejfrekventovanější (medián) příspěvek má čtyři výpovědní celky (makrosegmenty), průměrná délka je 5,16 makrosegmentů. V analyzované diskusi jako celku se nejčastěji se setkáváme s nevětnými výpověďmi, jejich počet je ovlivněn jak častým výskytem oslovení a krátkých zdvořilostních forem (poděkování, pozdravy), tak i sdílením itinerářů cest, které jsou pro dané téma velmi frekventované. Dále se v diskusi hojně vyskytují věty jednoduché a souvětí o dvou až čtyřech větách. Méně častý je výskyt souvětí o pěti až sedmi větách, výskyt souvětí o osmi a více větách je pouze marginální. Významnou roli zde hraje také užití větných kondenzorů (převážně infinitivů), které formálně zahušťují obsah výpovědi.

Co se týče **znaků typických pro mluvený projev**, jedná se především o spontánnost projevu, nepřipravenost a neformálnost. Pro tento znak vypovídá především rezignace na psanou normu jazyka (viz výše) a morfologické nedostatky (neshoda rodů či čísel), ale také přístup uživatelů k ostatním. Uživatelé k sobě mají neformální přístup, dominuje užití přístupu k ostatním v 2. os. sg. nebo 2. os. pl. Pokud se uživatelé oslovují, volí neformální pozdravy a oslovení nebo se oslovují přezdívkami.

Dalšími ze znaků mluveného projevu jsou kontextualizace, dynamičnost a dialogičnost. Příspěvky na předem známé téma jsou často kontextově zapojené, hojně se vyskytují deiktická adverbia místa a času, osobní a ukazovací zájmena. Setkáváme se i s elipsami, nicméně ve srovnání s deiktickými výrazy je jejich výskyt nižší a fungují stejně jako v typicky psaném jazyce, projevují se pouze v rámci kontextu jednoho příspěvku. Jednodušší je také probíraná tematika, nesetkáme se zde téměř s žádnými odbornými výrazy či komunikáty (výjimku tvoří texty zkopírované z oficiálních webových stránek měst či turistických informačních center).

Viditelné je pronikání prvků mluvenosti v oblasti lexika, vyskytuje se zde mnoho neologismů, kolokviálních a expresivních výrazů. Na druhou stranu se ani v jednom příspěvku se nesetkáme s výrazy vulgárními. Významnou roli zde hraje emocionalita, texty jsou subjektivně ovlivněny pocity a zkušenostmi autora, frekventovaný je výskyt sloves, vyjadřující autorovy postoje či hodnocení. Někteří uživatelé svoji emocionalitu vyjadřují graficky pomocí emotikon, reduplikací hlásek či zvolacími větami vyjadřující nadšení či údiv.

V morfosyntaktické rovině jsme provedli rozbor použitých slovních časů a došli jsme k závěru, že analyzovaný korpus je velmi heterogenní z hlediska užití slovesných časů. Z celkem 2090 užitých slovesných časů je polovina z nich v indikativu přítomného času, často i ve významu budoucnosti. Druhou nejčetnější skupinou jsou neosobní tvary infinitivní. Z minulých časů převažuje perfektní slovesný tvar (*pret. perfectum simple*). Vyrovnaně je zastoupeno užití jednoduchého budoucího času (*futuro simple*), kondicionálu, složeného minulého času, a subjunktiva přítomného času. Převaha přítomného času je způsobena účelem komunikace – „povídání si“ o společném zájmu, sdílení informací, dojmů a názorů.

Analyzovaná diskuse jako soubor komplexů komunikátů je velmi nehomogenní, domníváme se proto, že je jejich styl je hybridní, vycházející z prostěsdělovacího stylu s přesahy do jiných stylových sfér. V analyzovaném korpusu se setkáváme s žánry prostěsdělovacího a částečně i publicistického stylu (recenze navštívených míst, zápisky/reportáže z cest). Kromě základní konverzace, se v diskusi setkáváme s popisy míst a osob, z publicistického stylu následně recenze navštívených míst, zápisky/reportáže z cest, díky intertextovosti zde nacházíme texty jiných funkčních stylů (odborný – oficiální informace turistického informačního centra, administrativní – jízdni řády).

Zjištěný textový typ: diskusní příspěvek asynchronní diskusní komunikace

Charakter: psaný s prvky mluvenosti, expresivní, neformální, fatický, subjektivní

Významné prvky: intertextovost, adresát/interakce, téma, subjektivita

Ze zjištěných výsledků se domníváme, že diskusní příspěvek asynchronní zájmové diskuse bude odlišný textový typ, než např. dopis či e-mail, od kterých se liší především svojí dialogičností mezi mnoha účastníky, dostupností široké veřejnosti, dynamičností a většinou anonymním adresátem. Dále se domníváme, že se příspěvky zájmové diskuse se budou svojí povahou lišit od příspěvků jiných forem diskusí, např. diskuse k článku internetového zpravodajství, kde bude jejich životnost mnohem kratší, budou ovšem dynamičtější a jejich obsah bude kontroverznější vzhledem k nejrůznějším reakcím na určité téma. Jinými slovy prostředky vymezující tento textový typ a účel komunikace budou odlišné.

Oproti tomu zájmová diskuse je virtuální prostor s neformální atmosférou, sloužící primárně k sdílení zkušeností, rad a doporučení, tedy informací, které nejsou typické pro reakce (často kontroverzní) na články internetového zpravodajství. Zároveň bude styl asynchronní diskuse odlišný od stylu synchronnímu chatu, a to v mnoha ohledech. Zcela jinou roli zde bude hrát místo a čas komunikace, členění textu, dynamičnost, užití jazykové prostředky, respektování normy aj.

Velmi užitečné by bylo do budoucna porovnat námi zjištěné výsledky se stylem jiných forem asynchronních diskusí či synchronního chatu.

Seznam obrázků

Obrázek 1	Struktura diskusního příspěvku	39
Obrázek 2	Diskusní příspěvek jako reakce na předchozí.	40
Obrázek 3	Příspěvek obsahující intertextovost	45
Obrázek 4	Diskusní příspěvek: Dodržení tématu	49
Obrázek 5	Příspěvek s členěním textu	50
Obrázek 6	Příspěvek s částečným členěním textu	50
Obrázek 7	Příspěvek, kde text není členěn	51
Obrázek 8	Příspěvek s velkým množstvím nevětných výpovědí	60

Seznam tabulek

Tabulka 1	Rozdíly mezi mluveným y psaným textem dle D. Crystala	29
Tabulka 2	Rozdíly mezi psaným a mluveným komunikátem dle J. Hoffmanové	32
Tabulka 3	Přehled objektivních stylistických faktorů	43
Tabulka 4	Délka diskusních příspěvků	51
Tabulka 5	Nerespektování psané normy	55
Tabulka 6	Zpracované výsledky: vyjádření emocionality	57
Tabulka 7	Počet makrosegmentů v jednom diskusním příspěvku	59
Tabulka 8	Druhy makrosegmentů a jejich četnost	59
Tabulka 9	Užité slovesné formy	62
Tabulka 10	Pragmatické markátory	69

Seznam grafů

Graf 1	Přístup účastníků diskuze k ostatním	53
Graf 2	Užití pozdravů a oslovení	54
Graf 3	Výskyt deiktických prvků	61

Seznam použitých zkratk

HTML	HyperText Markup Language	Značkovací jazyk pro hypertext
WWW	World Wide Web	Celosvětová síť
HTTP	HyperText Transfer Protocol	Hypertextový přenosový protokol
MTP	Mail Transfer Protocol	Protokol určený pro přenos zpráv
FTP	File Transfer Protocol	Protokol určený pro přenos souborů
RAE	Real Academia Española	Španělská královská akademie
SMS	Short message service	System krátkých zpráv

Seznam pramenů a použité literatury

- BENEŠ, M. a kol.: Studie k moderní mluvnici češtiny. 2. Komunikační situace a styl, Univerzita Palackého v Olomouci, 2013
- CALSAMIGLIA, H., TUSÓN, A., Las cosas del decir: Manual de análisis del discurso, Ariel 2012
- CRYSTAL, D.: Language and the Internet, Cambridge University Press, Cambridge 2001
- ČECHOVÁ, M. a kol.: Komplexní jazykové rozbor, SPN – pedagogické nakladatelství, Praha 1996
- ČECHOVÁ, M. a kol.: Současná stylistika. Nakladatelství lidové noviny, Praha 2008
- ČERMÁK F.: Jazyk a jazykověda. Přehled a slovníky, Univerzita Karlova v Praze/Nakladatelství Karolinum 2011
- ČERNÝ J.: Úvod do studia jazyka, 2. vydání, nakladatelství Rubico, Olomouc 1998, 2008
- ČMEJRKOVÁ, M.: Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí, Academia 2011
- FILIPEC, J. a ČERMÁK, F. Česká lexikologie, 1. vydání. Praha: Academia, 1985
- HAUSENBLAS, K.: Od tvaru k smyslu textu, Filozofická Fakulta Univerzity Karlovy 1996
- JANDOVÁ, E. A kol.: Čeština na WWW chatu, Ostravská univerzita v Ostravě, Ostrava 2006
- JEDLIČKA, A. a kol.: Základy české stylistiky, SPN, 1970
- MCQAIL, D.: Úvod do teorie masové komunikace, Portál 2009
- SECO, M.: Gramática esencial del español. Introducción al estudio de la lengua, Espasa-Calpe, Madrid 1994
- SOCHROVÁ, M.: Český jazyk v kostce, Fragment 2007
- ZAVADIL, B., ČERMÁK, P.: Mluvnice současné španělštiny, Univerzita Karlova v Praze/Nakladatelství Karolinum 2010
- Diccionario Salamanca de la lengua española, Universidad de Salamanca, 2006

Internetové zdroje

Analyzovaná diskuse: *República Checa – consejos, que ver, excursiones, itinerarios* [online, cit. 3. 9. 2014],

Dostupné z: <http://www.losviajeros.com/foros.php?p=4203302#4203302>

Podmínky užití: *Condiciones de uso del portal y los servicios de Losviajeros – normas completas* [online, cit. 3. 1. 2014],

Dostupné z: <http://www.losviajeros.com/index.php?name=Content&pa=showpage&pid=47>

Diccionario de la lengua español [online], Real Academia Española, 2001. [cit. 14. 3. 2015].

Dostupné z: <http://www.rae.es/>

KRČMOVÁ, M.: Fonetika a fonologie [online, cit. 15. 3. 2015]. Dostupné z:

http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/ff/ps09/fonetika/tisk_2009/ch07s02.html#d0e9232

Las perífrasis verbales según la RAE [online, cit. 13. 3. 2015]. Dostupné z:

http://profedelengua.es/Las_perifrasis_verbales_segun_la_RAE.pdf

Los marcadores discursivo-conversacionales de más alta frecuencia en el español de Valdivia, Universidad Austral de Chile, Estudios Filológicos, N° 33, 1998, s. 93-103 [online, cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z:

http://www.scielo.cl/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0071-17131998003300007

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Analyzovaný korpus příspěvků [CD-ROM]
- Příloha č. 2: Přehled analyzovaných příspěvků dle autora [CD-ROM]
- Příloha č. 2: Analýza vybraných jevů [CD-ROM]
- Příloha č. 3: Přehled užitých slovesných forem [CD-ROM]

Anotace

Příjmení a jméno autora:	Vaculínová Hana
Název katedry a fakulty:	Katedra romanistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Název diplomové práce:	Analýza asynchronní internetové komunikace
Vedoucí práce:	Mgr. Radim Zámec, Ph.D.
Počet znaků:	116 590
Počet příloh:	4
Počet titulů použité literatury:	17
Klíčová slova:	stylistika, analýza, diskuse, Internet, komunikace, španělština

Předkládaná diplomová práce provádí stylistický rozbor asynchronní internetové komunikace na zájmovém diskusním fóru. Teoretická část je zaměřena na základní pojmy funkční stylistiky, rozdíly mezi typicky psaným a mluveným komunikátem a na samotné médium elektronické komunikace – Internet. Analytická část si klade za cíl začlenit tento druh internetové komunikace v rámci funkční stylistiky, zaměřuje se na objektivní stylové faktory konstituující styl zájmové asynchronní komunikace, a dále na rozbor vybraných jazykových prostředků v rovině obecné, morfosyntaktické a lexikální.

Annotation

Surname and name of the autor:	Vaculínová Hana
Department and faculty:	Department of Romance Languages, Faculty of Philosophy, Palacký University in Olomouc
Title of the thesis:	Analysis of asynchronous Internet communication
Thesis supervisor:	Mgr. Radim Zámec
Characters:	116 590
Number of bibliographic titles:	17
Annexes:	4
Keywords:	stylistics, analysis, discussion, Internet, communication, Spanish

The present thesis provides a stylistic analysis of an asynchronous Internet communication on special interest discussion forum. The theoretical part focuses on the basic concepts of functional stylistics, the typical differences between spoken and written language and on the medium of electronic communication itself – the Internet. Analytical part aims to assign this kind of Internet communication in the framework of functional stylistics, focusing on objective style making factors constituting the style of special interest asynchronous communication, and further analysis of the selected language resources in the general level morphosyntactic and lexical level.